

พระราชบัญญัติการประกันภัย ค.ศ. 2015 (The Insurance Act 2015)

อัมพิกา เทพสง่า*

บทคัดย่อ

ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน สหราชอาณาจักรอังกฤษถือเป็นชาติมหาอำนาจทางการพาณิชย์นาวีประเทศหนึ่งของโลก โดยสหราชอาณาจักรอังกฤษจึงได้มีการพัฒนาและวางหลักการในเรื่องกฎหมายพาณิชย์นาวีเป็นจำนวนมาก และหลักกฎหมายพาณิชย์นาวีดังกล่าวก็เป็นที่ยอมรับกันไปทั่วโลก โดยเฉพาะอย่างยิ่งหลักกฎหมายเรื่องการประกันภัยทางทะเล คือ “พระราชบัญญัติการประกันภัยทางทะเล ค.ศ. 1906” (Marine Insurance Act 1906 : MIA 1906) ซึ่งเป็นกฎหมายประกันภัยทางทะเลที่ได้รับการยอมรับมากที่สุดในโลกฉบับหนึ่ง หลายประเทศได้นำไปเป็นกฎหมายต้นแบบของกฎหมายประกันภัยทางทะเลของตน ในขณะที่บางประเทศก็นำมาใช้ในฐานะหลักกฎหมายทั่วไปในเรื่องการประกันภัยทางทะเล อีกทั้งธรรมเนียมประกันภัยทางทะเลส่วนใหญ่จะกำหนดให้การประกันภัยตกอยู่ภายใต้กฎหมายและแนววิธีปฏิบัติของประเทศอังกฤษ สำหรับประเทศไทยเองก็นำพระราชบัญญัติการประกันภัยทางทะเล ค.ศ. 1906 มาใช้เป็นต้นแบบในการร่างกฎหมายประกันภัยทางทะเล คือ “ร่างพระราชบัญญัติการประกันภัยทางทะเล พ.ศ...” ด้วย

อย่างไรก็ตาม เมื่อวันที่ 12 กุมภาพันธ์ ค.ศ. 2015 รัฐสภาของสหราชอาณาจักรอังกฤษได้ประกาศกฎหมายฉบับใหม่ออกมาฉบับหนึ่ง ชื่อว่า “พระราชบัญญัติการประกันภัย ค.ศ. 2015” (The Insurance Act 2015) ซึ่งกฎหมายดังกล่าวจะมีผลใช้บังคับกับสัญญาประกันภัยทุกประเภท รวมถึงสัญญาประกันภัยทางทะเล ดังนั้น พระราชบัญญัติฉบับนี้จึงส่งผลกระทบต่อหลักกฎหมายประกันภัยที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติการประกันภัยทางทะเล ค.ศ. 1906 ในการนี้ บทความนี้จะมุ่งศึกษาในสาระสำคัญของกฎหมายและผลกระทบที่จะเกิดขึ้นดังกล่าว เพื่อที่จะพิจารณาว่าเป็นการสมควรหรือไม่ ที่จะนำหลักกฎหมายในพระราชบัญญัติการประกันภัย ค.ศ. 2015 มาพัฒนาปรับปรุงแก้ไขร่างพระราชบัญญัติการประกันภัยทางทะเล พ.ศ...

Abstract

Since the past, England has been counted as the superpower in shipping industry. Moreover, England has established and developed many concepts of maritime laws which are globally accepted, especially Marine Insurance Act 1906. Many countries have adopted it as a model for their own insurance law, in some countries, as their principle of general law. Furthermore, most of marine policies are determined to be under English law. In Thailand, Marine Insurance Act 1906 has been adopted as a model for a draft of marine insurance act, called “The Draft of Marine Insurance Act B.E....”

However, on February 12, 2015, English parliament announced the new act called Insurance Act 2015 which will be applied on all insurance contracts, including marine insurance contract. Thus, the Insurance Act 2015 should, indeed has an impact on Marine Insurance Act 1906. Therefore, this article will focus on the principles of Insurance Act 2015 and the effects that should be caused. In order to reflect whether The Draft of Marine Insurance Act B.E.... should be altered according to Insurance Act 2015

*นิติศาสตรบัณฑิต (เกียรตินิยมอันดับสอง) มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, เนติบัณฑิตไทย

ความเป็นมาของพระราชบัญญัติการประกันภัย ค.ศ. 2015 (The Insurance Act 2015)

กฎหมายที่เกี่ยวกับการประกันภัยของสหราชอาณาจักรอังกฤษ ได้มีการพัฒนาขึ้นอย่างมีนัยสำคัญในช่วงระยะเวลาประมาณศตวรรษที่ 18 และ 19 ซึ่งกฎหมายเรื่องการประกันภัยที่สำคัญที่สุดซึ่งได้บัญญัติขึ้นในช่วงนั้นและยังคงใช้เรื่อยมาจนถึงปัจจุบัน คือ “พระราชบัญญัติการประกันภัยทางทะเล ค.ศ. 1906” (Marine Insurance Act 1906 : MIA 1906) ทั้งนี้ พระราชบัญญัติการประกันภัยทางทะเล ค.ศ. 1906 นอกจากจะถูกใช้เป็นกฎหมายเฉพาะในเรื่องการประกันภัยทางทะเลแล้ว หลักกฎหมายในพระราชบัญญัติฉบับดังกล่าวยังถูกนำมาใช้เป็นหลักกฎหมายทั่วไปสำหรับการประกันภัยทุกประเภทของสหราชอาณาจักรอังกฤษอีกด้วย อย่างไรก็ตาม เนื่องจากพระราชบัญญัติฉบับดังกล่าวได้ใช้มาเป็นระยะเวลาเกินกว่า 100 ปีแล้ว ซึ่งในปัจจุบันลักษณะของการค้าระหว่างประเทศ และตลาดการประกันภัยได้เปลี่ยนแปลงไปอย่างมาก ประกอบกับเนื้อหาของพระราชบัญญัติการประกันภัยทางทะเล ค.ศ.1906 เป็นไปในทางที่เอื้อประโยชน์ให้แก่ผู้รับประกันภัย ทำให้ผู้เอาประกันภัยถูกเอาเปรียบจนเกินสมควร ด้วยสาเหตุตามข้างต้น จึงได้เกิดแนวคิดที่จะปรับปรุงเปลี่ยนแปลงและแก้ไขหลักกฎหมายเรื่องการประกันภัยให้มีความทันสมัยและสอดคล้องกับสถานการณ์ในปัจจุบัน รวมทั้งให้เป็นไปในทางที่คุ้มครองผลประโยชน์ของผู้เอาประกันภัยมากยิ่งขึ้น ซึ่งบทสรุปของแนวความคิดดังกล่าวก็ได้ปรากฏออกมาในรูปแบบของกฎหมาย ซึ่งก็คือ “พระราชบัญญัติการประกันภัย ค.ศ.2015” (The Insurance Act 2015)¹

พระราชบัญญัติการประกันภัย ค.ศ. 2015 (The Insurance Act 2015) ถือเป็นกฎหมายที่สร้างความเปลี่ยนแปลงอย่างสำคัญในหลักกฎหมายเรื่องสัญญาการประกันภัยนับตั้งแต่มีพระราชบัญญัติการประกันภัยทางทะเล ค.ศ.1906 เป็นต้นมา โดยพระราชบัญญัติการประกันภัย ค.ศ.2015 ได้รับพระบรมราชานุญาตและประกาศโดยรัฐสภา ณ วันที่ 12 กุมภาพันธ์ ค.ศ.2015 ซึ่งกฎหมายดังกล่าวจะมีผลบังคับใช้ทั่วสหราชอาณาจักรอังกฤษ (เว้นแต่ ในบางพื้นที่ที่บางมาตราในกฎหมายไม่ใช้บังคับ²) เมื่อระยะเวลา 18 เดือนนับแต่วันที่ประกาศได้ผ่านพ้นไป ซึ่งก็คือ ในวันที่ 12 สิงหาคม ค.ศ. 2016³ กล่าวคือ สัญญาประกันภัย, สัญญาประกันภัยต่อ และสัญญาประกันภัยต่อช่วงทั้งหมดที่เกิดขึ้นตั้งแต่และภายหลังวันที่ 12 สิงหาคม ค.ศ. 2016 เป็นต้นไป จะต้องตกอยู่ภายใต้บังคับของพระราชบัญญัติการประกัน ค.ศ. 2015⁴ ทั้งนี้ ที่ต้องเว้นระยะเวลา 18 เดือนนับแต่วันที่ประกาศก็เพื่อที่จะให้บุคคลผู้เกี่ยวข้องทั้งหมด โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้รับประกันภัย และผู้เอาประกันภัยได้ทำความเข้าใจในกฎหมายฉบับใหม่ดังกล่าวเสียก่อน เพื่อให้มีการเตรียมความพร้อมในการปรับเปลี่ยนแนวทางปฏิบัติและแก้ไขเพิ่มเติมข้อความบางประการในกรมธรรม์ เพื่อให้เกิดความสอดคล้องกับกฎหมายใหม่

พระราชบัญญัติการประกันภัย ค.ศ. 2015 ประกอบด้วยเนื้อหาทั้งหมด 7 บท 23 มาตรา และมีตารางแนบท้ายประกอบ 2 ตาราง ดังนี้

บทที่ 1 สัญญาประกันภัย: บทนิยาม (มาตรา 1)

บทที่ 2 หน้าที่ในการนำเสนออย่างยุติธรรม (มาตรา 2 - มาตรา 8)

บทที่ 3 คำรับรองและเงื่อนไขอื่นๆ (มาตรา 9 - มาตรา 11)

บทที่ 4 การใช้สิทธิเรียกร้องโดยฉ้อฉล (มาตรา 12 - มาตรา 13)

¹ Parliamentary, “Insurance Bill [HL] Explanatory Notes”, สืบค้นเมื่อวันที่ 24 ธันวาคม 2558 จาก <http://www.publications.parliament.uk>

² พระราชบัญญัติฉบับนี้ใช้บังคับทั้งในประเทศอังกฤษ, เวลส์, สกอตแลนด์ และไอร์แลนด์เหนือ ยกเว้นแต่ มาตรา 21 (4) ที่ไม่ใช้บังคับในไอร์แลนด์เหนือ และ มาตรา 21 (5) ซึ่งใช้บังคับเฉพาะที่ไอร์แลนด์เหนือเท่านั้น โปรดดู The Insurance Act 2015, Section 23(1)

³ ยกเว้น บทที่ 6 ของพระราชบัญญัติการประกันภัย ค.ศ. 2015 (Part 6: Amendment of the Third Parties (Rights against Insurers) Act 2010) ซึ่งเป็นส่วนที่บัญญัติแก้ไขกฎหมายอีกฉบับหนึ่ง ซึ่งกฎหมายฉบับดังกล่าว คือ the Third Parties (Rights against Insurers) Act 2010 โปรดดู The Insurance Act 2015, Section 23(3)

⁴ The Insurance Act 2015, Section 22

บทที่ 5 หลักสุจริตและข้อตกลงยกเว้นข้อกฎหมาย (มาตรา 14 - มาตรา 18)

บทที่ 6 การแก้ไข เรื่อง บุคคลที่มีสิทธิต่อผู้รับประกันภัย the Third Parties (Rights against Insurers) Act 2010 (มาตรา 19 - มาตรา 20)

บทที่ 7 บททั่วไป (มาตรา 21 - มาตรา 23)

ตารางแนบท้ายพระราชบัญญัติ

ตารางที่ 1 วิธีการเยียวยาของผู้รับประกันภัยสำหรับการปฏิบัติผิดหน้าที่ของผู้เอาประกันภัย

ตารางที่ 2 สิทธิของบุคคลภายนอกต่อผู้รับประกันภัย (กำหนดรายละเอียดเพิ่มเติมเรื่องการแก้ไข the Third Parties (Rights against Insurers) Act 2010)

เนื้อหาสาระโดยสังเขปของพระราชบัญญัติการประกันภัย ค.ศ. 2015

1 บทนิยาม

1.1 ความหมายของ “ผู้เอาประกันภัย” และ “ผู้รับประกันภัย”

พระราชบัญญัติการประกันภัย ค.ศ. 2015 ได้บัญญัตินิยามของคำว่า “ผู้เอาประกันภัย” และ “ผู้รับประกันภัย” ไว้ดังนี้⁵

(1) ผู้เอาประกันภัย หมายถึง คู่สัญญาประกันภัยซึ่งเป็นผู้เอาประกันภัยในสัญญาประกันภัยหรือจะอยู่ในฐานะผู้เอาประกันภัยหากสัญญาประกันภัยได้เกิดขึ้น

(2) ผู้รับประกันภัย หมายถึง คู่สัญญาประกันภัยซึ่งเป็นผู้รับประกันภัยในสัญญาประกันภัยหรือจะอยู่ในฐานะผู้รับประกันภัยหากสัญญาประกันภัยได้เกิดขึ้น

กล่าวโดยสรุป คือ พระราชบัญญัติการประกันภัย ค.ศ. 2015 ได้ให้นิยามของคำว่าผู้เอาประกันภัยและผู้รับประกันภัยไว้ว่า หมายถึง บุคคลผู้ “เป็น” และ “จะเป็น” คู่สัญญาในสัญญาประกันภัย ทั้งนี้ สาเหตุที่ต้องกำหนดให้ผู้เอาประกันภัยและผู้รับประกันภัยมีความหมายรวมถึงบุคคลที่ “จะเป็น” ผู้เอาประกันภัยหรือผู้รับประกันภัย หากสัญญาประกันภัยได้เกิดขึ้นด้วย ก็เพื่อกำหนดหน้าที่บางประการของบุคคลเหล่านั้น ซึ่งหน้าที่ดังกล่าวเป็นหน้าที่ที่เกิดขึ้นก่อนที่สัญญาประกันภัยจะเกิด⁶ หน้าที่ในการเปิดเผยข้อเท็จจริงอย่างยุติธรรม

1.2 ความหมายของ “สัญญาประกันภัย”

เมื่อพิจารณาแล้วพบว่า ทั้งในพระราชบัญญัติการประกันภัยทางทะเล ค.ศ. 1906 (Marine Insurance Act 1906 : MIA 1906) และ The Consumer Insurance (Disclosure and Representations) Act 2012 : CIDRA รวมถึงในกฎหมายใหม่อย่างพระราชบัญญัติการประกันภัย ค.ศ. 2015 (The Insurance Act 2015) ต่างก็ไม่ได้ให้นิยามของคำว่า “สัญญาประกันภัย” เอาไว้ โดยปล่อยให้เป็นเรื่องของจารีตประเพณีและการตีความของศาลที่จะพิจารณาว่าสัญญาลักษณะใดบ้างที่จะถือว่าเป็นสัญญาประกันภัย⁷ แต่ทั้งนี้ แม้พระราชบัญญัติการประกันภัย ค.ศ. 2015 จะไม่ได้กำหนดนิยามของสัญญาประกันภัย แต่ได้กำหนดประเภทของสัญญาประกันภัยไว้ โดยได้แยกสัญญาประกันภัยออกเป็น 2 ประเภท คือ สัญญาประกันภัยสำหรับผู้บริโภค (consumer insurance contract) และสัญญาประกันภัยสำหรับธุรกิจ (non-consumer insurance contract) และได้ให้ความหมายของสัญญาทั้ง 2 ประเภทไว้ดังนี้⁸

(1) สัญญาประกันภัยสำหรับผู้บริโภค หมายถึง สัญญาประกันภัยที่ผู้เอาประกันภัยเข้าทำสัญญาโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อประโยชน์ส่วนตัว มิใช่มีวัตถุประสงค์เพื่อประโยชน์ทางการค้า ธุรกิจ หรือวิชาชีพ ซึ่งโดยส่วนใหญ่แล้วคู่สัญญาซึ่งเป็นผู้เอาประกันภัยของสัญญาประกันภัยประเภทนี้มักจะเป็น “บุคคล

⁵ The Insurance Act 2015, Section 1

⁶ Parliamentary, *Supra Note 1*

⁷ Parliamentary, *Ibid.*

⁸ The Insurance Act 2015, Section 1 และ The Consumer Insurance (Disclosure and Representations) Act 2012, Section 1

ธรรมดา” อย่างไรก็ตาม แม้ผู้เอาประกันภัยจะเป็นบุคคลธรรมดา แต่ถ้าผู้เอาประกันภัยซึ่งเป็นบุคคลธรรมดา ดังกล่าวได้เข้าทำสัญญาประกันภัยโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อผลประโยชน์ทางการค้า ธุรกิจ หรือวิชาชีพของตนเอง เช่นนี้ สัญญาประกันภัยดังกล่าวก็จะไม่ถือว่าเป็นสัญญาประกันภัยสำหรับผู้บริโภค แต่จะถือว่าเป็นสัญญาประกันภัยสำหรับธุรกิจ⁹

(2) สัญญาประกันภัยสำหรับธุรกิจ หมายถึง สัญญาประกันภัยใดๆ ที่ไม่ใช่สัญญาประกันภัยสำหรับผู้บริโภค กล่าวคือ สัญญาประกันภัยที่ผู้เอาประกันภัยเข้าทำสัญญาโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อประโยชน์ทางการค้า ธุรกิจ หรือวิชาชีพ ซึ่งโดยส่วนใหญ่แล้วคู่สัญญาซึ่งเป็นผู้เอาประกันภัยของสัญญาประกันภัยประเภทนี้จะเป็น “นิติบุคคล”¹⁰

2 หลักกฎหมาย

พระราชบัญญัติการประกันภัย ค.ศ. 2015 ได้บัญญัติแก้ไขหลักกฎหมายประกันภัยเดิมในพระราชบัญญัติการประกันภัยทางทะเล ค.ศ. 1906 รวมทั้งได้วางหลักกฎหมายประกันภัยใหม่ ในประเด็นอันเป็นสาระสำคัญหลายเรื่องด้วยกัน ดังนี้

- (1) หน้าที่ในการเปิดเผยข้อเท็จจริงอย่างยุติธรรม
- (2) วิธีการแก้ไขเยียวยาสำหรับการปฏิบัติผิดหน้าที่ในการเปิดเผยข้อเท็จจริงอย่างยุติธรรม
- (3) คำรับรองและเงื่อนไขอื่นๆ
 - (3.1) ข้อตกลงเรื่อง “Basic of Contract”
 - (3.2) ผลของการฝ่าฝืนคำรับรอง
 - (3.3) การฝ่าฝืนคำรับรองหรือเงื่อนไขอื่นๆ ที่ไม่ได้ส่งผลให้ความเสี่ยงในการเกิดความสูญหายหรือเสียหายที่เกิดขึ้นจริงนั้นเพิ่มขึ้น
- (4) การใช้สิทธิเรียกร้องโดยฉ้อฉล
- (5) หลักสุจริต
- (6) ข้อตกลงยกเว้นข้อกฎหมาย

ทั้งนี้ จะขออธิบายแยกเป็นรายประเด็น ดังนี้

2.1 หน้าที่ในการเปิดเผยข้อเท็จจริงอย่างยุติธรรม

หน้าที่ในการเปิดเผยข้อเท็จจริง เป็นหน้าที่ซึ่งกฎหมายกำหนดให้ผู้เอาประกันภัยต้องปฏิบัติ ก่อนที่สัญญาประกันภัยจะเกิดขึ้น ทั้งนี้ ตามกฎหมายเดิม คือ พระราชบัญญัติการประกันภัยทางทะเล ค.ศ. 1906 หน้าที่ในการเปิดเผยข้อเท็จจริงดังกล่าวได้ถูกวางหลักไว้ใน มาตรา 17 : หลักสุจริตอย่างยิ่ง , มาตรา 18 : หน้าที่ในการเปิดเผยข้อมูลของผู้เอาประกันภัย , มาตรา 19 : หน้าที่ในการเปิดเผยข้อมูลของตัวแทนของผู้เอาประกันภัย และมาตรา 20 : หน้าที่ในการไม่แสดงข้อความอันเป็นเท็จ ซึ่งหลักกฎหมายดังกล่าวมีลักษณะที่ไม่ชัดเจนและยากต่อการปฏิบัติตาม รวมถึงผลของการฝ่าฝืนหน้าที่ซึ่งร้ายแรงจนถึงขนาดที่อาจทำให้ผู้รับประกันภัยสามารถบอกล้างสัญญาประกันภัยได้ ซึ่งในบางกรณีก็ไม่ใช่ธรรมสำหรับผู้เอาประกันภัย ดังนั้น เพื่อเป็นการแก้ไขปัญหาดังกล่าว พระราชบัญญัติการประกันภัย ค.ศ. 2015 จึงได้บัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมหน้าที่ในการเปิดเผยข้อเท็จจริงของผู้เอาประกันภัย โดยเรียกหน้าที่ดังกล่าวว่า “หน้าที่ในการเปิดเผยข้อเท็จจริงอย่างยุติธรรม” ทั้งนี้ หน้าที่ในการเปิดเผยข้อเท็จจริงอย่างยุติธรรมของผู้เอาประกันภัยที่บัญญัติอยู่ในบทที่ 2 ของพระราชบัญญัติการประกันภัย ค.ศ. 2015 นี้ ใช้สำหรับสัญญาประกันภัยสำหรับธุรกิจเท่านั้น¹¹ สำหรับ

⁹ Parliamentary, *Supra* Note 1

¹⁰ Parliamentary, *Ibid.*

¹¹ The Insurance Act 2015, Section 2(1)

สัญญาประกันภัยสำหรับผู้บริโภค หน้าที่เปิดเผยข้อเท็จจริงของผู้เอาประกันภัยดังกล่าวจะถูกกำหนดไว้ใน The Consumer Insurance (Disclosure and Representations) Act 2012 : CIDRA¹²

“หน้าที่ในการเปิดเผยข้อเท็จจริงอย่างยุติธรรม” ในพระราชบัญญัติการประกัน ค.ศ. 2015 มีส่วนที่คล้ายคลึงกับหน้าที่ในการเปิดเผยข้อเท็จจริงและไม่แสดงข้อความอันเป็นเท็จในพระราชบัญญัติการประกันภัยทางทะเล ค.ศ. 1906 ดังนี้

(1) ผู้เอาประกันภัยมีหน้าที่ต้องเปิดเผยข้อเท็จจริงที่เป็นสาระสำคัญอย่างเพียงพอและถูกต้อง และหากข้อเท็จจริงดังกล่าวเกิดจากการคาดหวัง หรือเกิดจากความเชื่อของผู้เอาประกันภัย การนำเสนอข้อมูล เช่นว่านั้นต้องอยู่บนพื้นฐานของหลักสุจริต¹³

(2) ข้อเท็จจริงที่ถือว่าเป็นสาระสำคัญซึ่งผู้เอาประกันภัยต้องเปิดเผย คือ ข้อเท็จจริงที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของผู้รับประกันภัยว่าจะรับประกันภัยหรือไม่ หรือหากจะรับประกันภัยจะรับประกันภัยในเงื่อนไขใด¹⁴ ทั้งนี้ พระราชบัญญัติการประกันภัย ค.ศ. 2015 ได้ยกตัวอย่างของข้อเท็จจริงที่ถือว่าเป็นสาระสำคัญ ไว้ดังนี้¹⁵

(2.1) ข้อเท็จจริงพิเศษ หรือข้อเท็จจริงที่ผิดปกติใดๆ ซึ่งเกี่ยวข้องกับความเสี่ยง

(2.2) ความกังวลใด ๆ อันเป็นสาเหตุที่ทำให้ผู้เอาประกันภัยเข้าทำสัญญาประกันภัยเพื่อป้องกันความเสี่ยง

(2.3) ข้อเท็จจริงโดยทั่วไปที่บุคคลผู้เกี่ยวข้องในการซื้อหรือขายประกันภัยชนิดหรือประเภทดังกล่าว เห็นว่าเป็นสาระสำคัญ

ทั้งนี้ พระราชบัญญัติการประกันภัย ค.ศ. 2015 ได้กำหนดรายละเอียดของหน้าที่ในการเปิดเผยข้อเท็จจริงของผู้เอาประกันภัยเพิ่มเติมจากพระราชบัญญัติการประกันภัยทางทะเล ค.ศ. 1906 ดังนี้

2.1.1 กำหนดบทบาทในเชิงรุกให้กับผู้รับประกันภัย

กล่าวคือ พระราชบัญญัติการประกันภัย ค.ศ. 2015 วางหลักว่า ในกรณีดังต่อไปนี้ให้ถือว่าผู้เอาประกันภัยได้ปฏิบัติหน้าที่ของตนในการเปิดเผยข้อเท็จจริงอย่างยุติธรรมแล้ว

(1) ผู้เอาประกันภัยได้เปิดเผยข้อเท็จจริงที่เป็นสาระสำคัญที่ตน “รู้” หรือ “ควรจะรู้”¹⁶

ตามกฎหมายเดิม คือ พระราชบัญญัติการประกันภัยทางทะเล ค.ศ. 1906 หลักดังกล่าวได้ถูกบัญญัติไว้ในมาตรา 18 (1) แต่ทั้งนี้ ในพระราชบัญญัติการประกันภัย ค.ศ. 2015 จะมีการกำหนดรายละเอียดเพิ่มเติมว่า ข้อเท็จจริงใดที่ถือว่าผู้เอาประกันภัย “ควรจะรู้” ซึ่งจะอธิบายรายละเอียดต่อไปในหัวข้อ 2.2.1.4

(2) ผู้เอาประกันภัยเปิดเผยข้อเท็จจริงที่เพียงพอแล้วที่จะทำให้ผู้รับประกันภัยสังเกตเห็นได้ว่าตนต้องสอบถามข้อมูลเพิ่มเติม¹⁷

หลักดังกล่าว เป็นหลักที่พระราชบัญญัติการประกันภัย ค.ศ. 2015 ได้เพิ่มเติมขึ้นมา กล่าวคือ ตามมาตรา 18 ของพระราชบัญญัติการประกันภัยทางทะเล ค.ศ. 1906 ได้บัญญัติไว้ในลักษณะที่ตีความได้ว่าหน้าที่ในการเปิดเผยข้อเท็จจริงนั้นเป็นหน้าที่แต่เพียงฝ่ายเดียวของผู้เอาประกันภัย ผู้เอาประกันภัยต้องอาสาในการเปิดเผยข้อเท็จจริงต่อผู้รับประกัน แต่ทั้งนี้ ในพระราชบัญญัติการประกันภัย ค.ศ. 2015 ได้กำหนดหน้าที่ให้แก่ผู้รับประกันในการแสวงหาข้อเท็จจริงดังกล่าวด้วย กล่าวคือ หากความปรากฏว่า

¹² The Consumer Insurance (Disclosure and Representations) Act 2012 : CIDRA กำหนดให้ผู้เอาประกันภัยมีหน้าที่เพียงตอบคำถามผู้รับประกันภัยอย่างซื่อสัตย์ ระมัดระวัง และไม่แสดงข้อความอันเป็นเท็จเท่านั้น ผู้เอาประกันภัยไม่มีหน้าที่ต้องอาสาเสนอข้อเท็จจริงให้แก่ผู้รับประกันภัย แต่เป็นหน้าที่ของผู้รับประกันภัยเองที่ต้องถามคำถามเพื่อแสวงหาข้อเท็จจริงเช่นนั้น

¹³ The Insurance Act 2015, Section 3(3)(c)

¹⁴ The Insurance Act 2015, Section 7(3)

¹⁵ The Insurance Act 2015, Section 7(4)

¹⁶ The Insurance Act 2015, Section 3(4)(a)

¹⁷ The Insurance Act 2015, Section 3(4)(b),

ผู้เอาประกันภัยได้เปิดเผยข้อเท็จจริงที่เพียงพอแล้วที่จะทำให้ผู้รับประกันภัยสังเกตเห็นได้ว่าตนต้องสอบถามข้อมูลเพิ่มเติม กฎหมายบังคับให้ผู้รับประกันภัยมีหน้าที่ต้องสอบถาม เพื่อชวนขยายหาข้อเท็จจริงดังกล่าวด้วยมิใช่ปล่อยให้เป็นที่หน้าที่ของผู้เอาประกันภัยแต่เพียงฝ่ายเดียว¹⁸ แต่ทั้งนี้ เนื่องจากหน้าที่ในการเปิดเผยข้อเท็จจริงอย่างยุติธรรมของผู้เอาประกันภัยนี้ต้องปฏิบัติตามพื้นฐานของหลักสุจริต ดังนั้น หากผู้เอาประกันภัยหรือนายหน้าประกันภัย (Insurance Broker) ของผู้เอาประกันภัยรู้ว่าข้อเท็จจริงใดเป็นสาระสำคัญ ผู้เอาประกันภัยต้องเปิดเผยข้อเท็จจริงดังกล่าวต่อผู้รับประกันภัย ผู้เอาประกันภัยจะอ้างว่าตนได้ให้ข้อเท็จจริงในเบื้องต้นที่เพียงพอแก่ผู้รับประกันภัยแล้ว แต่ผู้รับประกันภัยมิได้สอบถามต่อเองไม่ได้ หากผู้เอาประกันภัยปฏิบัติเช่นนั้น ย่อมถือได้ว่าผู้เอาประกันภัยไม่ปฏิบัติหน้าที่ของตนในการเปิดเผยข้อเท็จจริงอย่างยุติธรรมบนพื้นฐานของหลักสุจริต¹⁹

2.1.2 กำหนดว่าข้อเท็จจริงที่ผู้เอาประกันภัยเปิดเผยต่อผู้รับประกันภัย ต้องเป็นข้อเท็จจริงที่ชัดเจนตามสมควรและผู้รับประกันภัยสามารถเข้าถึงข้อเท็จจริงนั้นได้²⁰

หลักดังกล่าว เป็นการกำหนดหน้าที่เพิ่มเติมให้แก่ผู้เอาประกันภัย กล่าวคือ เป็นการกำหนดให้ผู้เอาประกันภัยมีหน้าที่ต้องแยกแยะและคัดกรองข้อเท็จจริงก่อนที่จะนำข้อเท็จจริงนั้นมาเสนอต่อผู้รับประกันภัย ทั้งนี้ เพื่อเป็นการป้องกันมิให้ผู้เอาประกันภัยนำเสนอข้อเท็จจริงที่ไม่จำเป็นและฟุ่มเฟือยจำนวนมากให้แก่ผู้รับประกันภัย

2.1.3 ผู้เอาประกันภัยมีหน้าที่ต้องเปิดเผยข้อเท็จจริงที่เกี่ยวกับคำรับรอง

ภายใต้กฎหมายเดิม คือ พระราชบัญญัติการประกันภัยทางทะเล ค.ศ. 1906 ผู้เอาประกันภัยไม่มีหน้าที่ต้องเปิดเผยข้อเท็จจริงที่เกี่ยวข้องกับคำรับรอง เพราะถือว่าเป็นข้อมูลที่ฟุ่มเฟือย (superfluous)²¹ ทั้งนี้ ก็เนื่องมาจากผู้รับประกันภัยจะได้รับการคุ้มครองตามคำรับรองที่ผู้เอาประกันภัยได้ให้ไว้อยู่แล้ว ซึ่งหากมีการฝ่าฝืนคำรับรอง ผู้รับประกันภัยจะหลุดพ้นจากความรับผิดที่เกิดขึ้นภายหลังจากการฝ่าฝืนคำรับรองนั้นทันที ดังนั้น การเปิดเผยข้อเท็จจริงในเรื่องดังกล่าวจึงถือว่าไม่จำเป็นและฟุ่มเฟือย²²

แต่ทั้งนี้ พระราชบัญญัติการประกันภัย ค.ศ. 2015 ได้มีการเปลี่ยนแปลงหลักการของคำรับรอง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องผลของการที่ผู้เอาประกันภัยฝ่าฝืนคำรับรอง ซึ่งทั้งนี้ในเรื่องดังกล่าวจะอธิบายรายละเอียดต่อไปในหัวข้อ 2.2.3 แต่กล่าวโดยสรุป คือ ตามพระราชบัญญัติการประกันภัย ค.ศ. 2015 ผู้รับประกันภัยจะไม่ได้ได้รับความคุ้มครองจากคำรับรองของผู้เอาประกันภัยอย่างเด็ดขาดเหมือนอย่างตามพระราชบัญญัติการประกันภัยทางทะเล ค.ศ. 1906 ดังนั้น ตามกฎหมายฉบับใหม่ ผู้เอาประกันภัยจึงมีหน้าที่ต้องเปิดเผยข้อเท็จจริงที่เกี่ยวข้องกับคำรับรองที่ผู้เอาประกันภัยได้ให้ไว้ด้วย

2.1.4 กำหนดรายละเอียดกรณีข้อเท็จจริงใดที่ผู้รับประกันภัย “รู้” หรือ “ควรจะรู้”

(1) ข้อเท็จจริงที่ถือว่าผู้เอาประกันภัย “รู้”

(1.1) ข้อเท็จจริงที่ผู้เอาประกันภัยที่เป็น “บุคคลธรรมดา” รู้

(1.1.1) ข้อเท็จจริงที่ผู้เอาประกันภัย หรือบุคคลผู้ซึ่งมีหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการประกันภัยของผู้เอาประกันภัย (ซึ่งโดยปกติมักจะหมายถึง Insurance Broker ของผู้เอาประกันภัย) รู้²³

¹⁸ Law Commission Paper No 353, “Insurance Contract Law: Business Disclosure; Warranties; Insurers’ Remedies for Fraudulent”, สืบค้นเมื่อวันที่ 24 ธันวาคม 2558 จาก www.scotlawcom.gov.uk

¹⁹ Harry Wright, “The Insurance Act 2015 a practical guide to changes in UK Insurance Law, prepared for members of the Lloyd’s Market Association and the International Underwriting Association”, สืบค้นเมื่อวันที่ 24 ธันวาคม 2558 จาก http://www.7kbw.co.uk/media/uploaded_files/Guide_to_the_Insurance_Act.pdf

²⁰ The Insurance Act 2015, Section 3(3)(b)

²¹ Marine Insurance Act 1906, Section 18(3)(d)

²² Harry Wright, *Supra* Note 19

²³ The Insurance Act 2015, Section 4(2)

(1.1.2) ข้อเท็จจริงที่ผู้เอาประกันภัยสงสัย แต่จงใจละเว้นไม่ยืนยันให้แน่นอนหรือแสวงหาข้อเท็จจริงเพิ่มเติม (Blind eye knowledge)²⁴

(1.2) ข้อเท็จจริงที่ผู้เอาประกันภัยที่ “มิได้เป็นบุคคลธรรมดา (นิติบุคคล)” รู้

(1.2.1) ข้อเท็จจริงที่ Senior Management²⁵ ของผู้เอาประกันภัย หรือบุคคลผู้ซึ่งมีหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการประกันภัยของผู้เอาประกันภัย (ตัวอย่างเช่น ผู้บริหารจัดการความเสี่ยง หรือ Insurance Broker ของผู้เอาประกันภัย เป็นต้น) รู้²⁶

(1.2.2) ข้อเท็จจริงที่ผู้เอาประกันภัยสงสัย แต่จงใจละเว้นไม่ยืนยันให้แน่นอนหรือแสวงหาข้อเท็จจริงเพิ่มเติม (Blind eye knowledge)²⁷

(2) ข้อเท็จจริงที่ถือว่าผู้เอาประกันภัย “ควรจะรู้”

ข้อเท็จจริงที่ถือว่าผู้เอาประกันภัย “ควรจะรู้” คือ ข้อเท็จจริงที่ตามสมควรแล้วจะได้รับการเปิดเผยหากผู้เอาประกันภัยได้ “แสวงหาข้อเท็จจริงตามสมควร” กล่าวคือ เป็นข้อเท็จจริงที่โดยตามสมควรแก่เหตุผลแล้วจะถูกเปิดเผยต่อผู้เอาประกันภัย หากผู้เอาประกันภัยได้มีการแสวงหาข้อเท็จจริงตามสมควร ไม่ว่าจะเป็นการแสวงหาข้อเท็จจริงดังกล่าวกระทำโดยวิธีการสอบถาม หรือโดยวิธีการอื่นใดก็ตาม²⁸ ทั้งนี้ ข้อเท็จจริงดังกล่าวมิได้หมายความว่าความถึงเฉพาะข้อเท็จจริงที่อยู่ในความครอบครองของผู้เอาประกันภัยเท่านั้น แต่ยังหมายความรวมถึงข้อเท็จจริงที่อยู่ภายใต้การครอบครองของหน่วยงานของผู้เอาประกันภัย หรือบุคคลใดๆ ตัวอย่างเช่น ตัวแทนของผู้เอาประกันภัย หรือบุคคลผู้ซึ่งได้รับความคุ้มครองตามสัญญาประกันภัยอีกด้วย²⁹

ทั้งนี้ ตามกฎหมายเดิม คือ พระราชบัญญัติการประกันภัยทางทะเล ค.ศ. 1906 ได้วางหลักในเรื่องดังกล่าวว่า ข้อเท็จจริงที่ถือว่าผู้เอาประกันภัยควรจะรู้คือ “ข้อเท็จจริงที่รู้กันโดยปกติของธุรกิจนั้น” (in the ordinary course of business)³⁰ แต่ตามกฎหมายใหม่ คือ พระราชบัญญัติการประกันภัย ค.ศ. 2015 ได้วางหลักว่า ข้อเท็จจริงที่ผู้เอาประกันภัยควรจะรู้คือ ข้อเท็จจริงที่โดยตามสมควรแล้วจะถูกเปิดเผยต่อผู้เอาประกันภัย หากผู้เอาประกันภัยได้มีการ “แสวงหาข้อเท็จจริงตามสมควร” โดยข้อเท็จจริงดังกล่าวหมายความว่าความรวมถึงข้อเท็จจริงที่อยู่ภายใต้การครอบครองของหน่วยงานของผู้เอาประกันภัย หรือบุคคลใดๆ ตัวแทนของผู้เอาประกันภัย หรือบุคคลผู้ซึ่งได้รับความคุ้มครองตามสัญญาประกันภัยด้วย ดังนี้ จะเห็นได้ว่าความหมายของข้อเท็จจริงที่ถือว่าผู้เอาประกันภัยควรจะรู้ตามพระราชบัญญัติการประกันภัย ค.ศ. 2015 มีความหมายที่กว้างกว่าความหมายตามพระราชบัญญัติการประกันภัยทางทะเล ค.ศ. 1906 ค่อนข้างมาก ซึ่งเป็นการเพิ่มหน้าที่ให้แก่ผู้เอาประกันภัยในการ “แสวงหาข้อเท็จจริงตามสมควร” ซึ่งหลักการดังกล่าวนี้จะนำไปใช้ประกอบการตีความข้อความว่า ข้อเท็จจริงใดที่จะถือว่าผู้เอาประกันภัยและผู้รับประกันภัย “รู้” และ “ควรจะรู้” อันจะนำไปสู่การตีความต่อไปว่าข้อเท็จจริงใดที่ผู้เอาประกันภัยมีหน้าที่ต้องเปิดเผย และข้อเท็จจริงใดที่ผู้เอาประกันภัยได้รับการยกเว้นให้ไม่ต้องเปิดเผยอีกด้วย³¹

(3) ข้อยกเว้นในเรื่องความรู้ของผู้เอาประกันภัย

กล่าวคือ ถือว่าผู้เอาประกันภัยไม่รู้ในข้อเท็จจริง ดังต่อไปนี้

(3.1) ข้อเท็จจริงที่ตัวแทนของผู้เอาประกันภัยรู้ แต่ข้อเท็จจริงดังกล่าวเป็นข้อมูลที่เป็นความลับ (confidential information) และตัวแทนของผู้เอาประกันภัยได้รู้ข้อมูลที่เป็นความลับนั้น

²⁴ The Insurance Act 2015, Section 6(1)

²⁵ Senior Management หมายถึง บุคคลที่มีบทบาทสำคัญในการตัดสินใจในการดำเนินการต่าง ๆ ของนิติบุคคล

²⁶ The Insurance Act 2015, Section 4(3)

²⁷ The Insurance Act 2015, Section 6(1)

²⁸ The Insurance Act 2015, Section 4(6)

²⁹ The Insurance Act 2015, Section 4(7)

³⁰ Marine Insurance Act 1906, Section 18(1)

³¹ Harry Wright, *Ibid.*

โดยทราบมาจากความสัมพันธ์ทางธุรกิจกับบุคคลภายนอกซึ่งไม่มีความเกี่ยวข้องกับสัญญาประกันภัย³² ทั้งนี้ ข้อเท็จจริงที่ตัวแทนของผู้เอาประกันภัยได้รับทราบจากผู้เอาประกันภัย หรือจากบุคคลใดๆ ที่ได้รับการคุ้มครองภายใต้สัญญาประกันภัย ไม่ถือเป็นข้อมูลที่เป็นความลับ³³

(3.2) ข้อเท็จจริงที่เกี่ยวข้องกับการฉ้อฉลที่กระทำต่อผู้เอาประกันภัย โดยตัวแทนของผู้เอาประกันภัย หรือโดย Senior Management ของผู้เอาประกันภัย³⁴

(4) ข้อยกเว้นของหน้าที่เปิดเผยข้อเท็จจริงอย่างยุติธรรมของผู้เอาประกันภัย

กล่าวคือ หากปราศจากการสอบถามจากผู้รับประกันภัย ผู้เอาประกันภัยไม่จำเป็นต้องเปิดเผยข้อเท็จจริง ดังต่อไปนี้³⁵

(4.1) ข้อเท็จจริงที่เป็นการลดการเสี่ยงภัย

(4.2) ข้อเท็จจริงที่ผู้รับประกันภัย “รู้”

(4.2.1) ข้อเท็จจริงใดๆ ก็ตาม ที่บุคคลผู้ซึ่งมีส่วนเกี่ยวข้องในการพิจารณารับประกันภัย (Underwriter) ของผู้รับประกันภัยรู้³⁶

(4.2.2) ข้อเท็จจริงที่ผู้รับประกันภัยสงสัย แต่จงใจละเว้นไม่ยืนยันให้แน่นอนหรือแสวงหาข้อเท็จจริงเพิ่มเติม (Blind eye knowledge)³⁷

(4.3) ข้อเท็จจริงที่ผู้รับประกันภัย “ควรจะรู้”

(4.3.1) ข้อเท็จจริงที่พนักงานหรือตัวแทนของผู้รับประกันภัย (ตัวอย่างเช่น Surveyor หรือ Medical Examiner) รู้ และโดยปกติแล้วสมควรที่จะส่งต่อข้อเท็จจริงนั้นให้แก่ผู้ที่มีหน้าที่พิจารณาประกันภัยของผู้รับประกันภัย³⁸

(4.3.2) ข้อเท็จจริงที่อยู่ในความครอบครองของผู้รับประกันภัย และผู้พิจารณาประกันภัยของผู้รับประกันภัยสามารถเข้าถึงข้อมูลดังกล่าวได้³⁹

(4.4) ข้อเท็จจริงที่ “สันนิษฐาน” ว่าผู้รับประกันภัยรู้

(4.4.1) ข้อเท็จจริงที่เป็นความรู้โดยทั่วไป⁴⁰

(4.4.2) ข้อเท็จจริงที่ผู้รับประกันภัยซึ่งอยู่ในธุรกิจการประกันภัยประเภทนั้นๆ สมควรที่จะรู้⁴¹

(4.5) ข้อเท็จจริงที่ผู้รับประกันภัยได้ละสิทธิที่จะรู้

2.2 วิธีการแก้ไขเยียวยาสำหรับกรณีที่ผู้เอาประกันภัยปฏิบัติหน้าที่ในการเปิดเผยข้อเท็จจริงอย่างยุติธรรม (ใช้สำหรับสัญญาประกันภัยสำหรับธุรกิจเท่านั้น)⁴²

ตามกฎหมายเดิม คือ พระราชบัญญัติการประกันภัยทางทะเล ค.ศ. 1906 ได้วางหลักในเรื่องดังกล่าวว่า ในกรณีที่ผู้เอาประกันภัยปฏิบัติหน้าที่ในการเปิดเผยข้อเท็จจริงและไม่แสดงข้อความอันเป็นเท็จ ผู้รับประกันภัยมีสิทธิที่จะบอกล้างสัญญาประกันภัยได้⁴³ โดยไม่จำเป็นต้องพิจารณาว่าการผิดหน้าที่ของผู้เอา

³² The Insurance Act 2015, Section 4(4)(b)

³³ The Insurance Act 2015, Section 4(5)

³⁴ The Insurance Act 2015, Section 6(2)

³⁵ The Insurance Act 2015, Section 3(5)

³⁶ The Insurance Act 2015, Section 5(1)

³⁷ The Insurance Act 2015, Section 6(1)

³⁸ The Insurance Act 2015, Section 5(2)(a)

³⁹ The Insurance Act 2015, Section 5(2)(b)

⁴⁰ The Insurance Act 2015, Section 5(3)(a)

⁴¹ The Insurance Act 2015, Section 5(3)(b)

⁴² กรณีที่เป็นสัญญาประกันภัยสำหรับผู้บริโภค หลักดังกล่าวจะถูกบัญญัติไว้ใน The Consumer Insurance (Disclosure and Representations) Act 2012 : CIDRA ซึ่งจะมีรายละเอียดที่แตกต่างจากหลักที่บัญญัติไว้ใน พระราชบัญญัติการประกัน ค.ศ.2015

⁴³ Marine Insurance Act 1906, Section 18(1) และ Section 20(1)

ประกันภัยดังกล่าว เกิดจากเจตนาหรือความไม่ซื่อสัตย์ของผู้เอาประกันภัยหรือไม่ หรือผลจากการผิดหน้าที่ดังกล่าวนี้มีความร้ายแรงมากน้อยเพียงใด

ตามกฎหมายใหม่ คือ พระราชบัญญัติการประกันภัย ค.ศ. 2015 ยังคงหลักการที่ว่าหน้าที่ในการเปิดเผยข้อเท็จจริงของผู้เอาประกันภัยต้องปฏิบัติบนพื้นฐานของหลักความสุจริต แต่ทั้งนี้ ได้แก้ไขเปลี่ยนแปลงในเรื่องผลของการปฏิบัติผิดหน้าที่ดังกล่าว โดยวางหลักว่า การพิจารณาว่าผู้รับประกันภัยจะมีสิทธิบอกล้างสัญญาประกันภัยหรือไม่ประการใด ต้องพิจารณาด้วยว่าการปฏิบัติผิดหน้าที่ในการเปิดเผยข้อเท็จจริงอย่างยุติธรรมของผู้เอาประกันภัยเกิดขึ้นโดยเจตนาหรือโดยประมาท รวมทั้งต้องพิจารณาด้วยว่าผลที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติผิดหน้าที่ดังกล่าวร้ายแรงมากน้อยเพียงใด โดยแยกอธิบายได้ดังนี้

2.2.1 กรณีที่การปฏิบัติผิดหน้าที่ในการเปิดเผยข้อเท็จจริงอย่างยุติธรรมเกิดขึ้นโดยเจตนาหรือโดยประมาท (deliberate or reckless)

ผู้รับประกันภัยมีหน้าที่ต้องพิสูจน์ว่าการปฏิบัติผิดหน้าที่ในการเปิดเผยข้อเท็จจริงอย่างยุติธรรมของผู้เอาประกันภัย เกิดขึ้นโดยเจตนาหรือโดยประมาท⁴⁴ หากผู้รับประกันภัยสามารถพิสูจน์ได้เช่นนั้น ผู้รับประกันภัยมีสิทธิที่จะบอกล้างสัญญาประกันภัยโดยไม่จำเป็นต้องคืนเบี้ยประกัน⁴⁵ (กรณีตามพระราชบัญญัติการประกันภัยทางทะเล ค.ศ. 1906 เมื่อผู้รับประกันภัยบอกล้างสัญญาแล้ว โดยทางทฤษฎีคู่สัญญาต้องกลับคืนสู่ฐานะเดิม กล่าวคือ เสมือนไม่เคยมีการทำสัญญาประกันภัยขึ้น ดังนั้น ผู้รับประกันภัยจึงต้องคืนเบี้ยประกันที่ตนได้รับไว้ให้แก่ผู้เอาประกันภัย⁴⁶)

2.2.2 กรณีที่การปฏิบัติผิดหน้าที่ในการเปิดเผยข้อเท็จจริงอย่างยุติธรรมได้เกิดขึ้นโดยไม่ได้เกิดจากเจตนาหรือความประมาท

กรณีนี้ วิธีการแก้ไขเยียวยาจะแตกต่างกันไปตามแต่ข้อเท็จจริงที่ว่า หากผู้รับประกันภัยทราบถึงข้อเท็จจริงที่ผู้เอาประกันภัยมิได้เปิดเผยนั้น ผู้รับประกันภัยจะกระทำการเช่นใด โดยแยกพิจารณาได้ ดังนี้

(1) หากผู้รับประกันภัยสามารถพิสูจน์ได้ว่าตนจะ “ไม่เข้าทำสัญญาประกัน” กรณีดังกล่าว ผู้รับประกันภัยมีสิทธิที่จะบอกล้างสัญญา แต่ทั้งนี้ ผู้รับประกันภัยต้องคืนเบี้ยประกันให้แก่ผู้เอาประกันภัย⁴⁷

(2) หากผู้รับประกันภัยสามารถพิสูจน์ได้ว่าตนจะเข้าทำสัญญาประกันภัย แต่ด้วย “เงื่อนไขที่แตกต่าง” ออกไป (เงื่อนไขอื่นที่ไม่ใช่เรื่องเบี้ยประกัน) กรณีดังกล่าว จะถือว่าสัญญาประกันภัยนั้นเป็นไปตามเงื่อนไขที่แตกต่างออกไปเช่นว่านั้น⁴⁸

(3) หากผู้รับประกันภัยสามารถพิสูจน์ได้ว่าตนจะเข้าทำสัญญาประกันภัย แต่ด้วย “เบี้ยประกันที่สูงขึ้น” กรณีดังกล่าว ผู้รับประกันภัยมีสิทธิลดเงินที่ตนต้องจ่ายตามสัญญาประกันภัยโดยลดลงตามสัดส่วนของเบี้ยประกันที่ตนจะเรียกเพิ่มขึ้น⁴⁹

2.3 คำรับรองและเงื่อนไขที่ไม่เกี่ยวข้องกับความเสี่ยง (ใช้ทั้งสำหรับสัญญาประกันภัยสำหรับผู้บริโภค และสัญญาประกันภัยสำหรับธุรกิจ⁵⁰)

2.3.1 ข้อตกลงเรื่อง “Basic of Contract” ถูกยกเลิก⁵¹

⁴⁴ The Insurance Act 2015, Section 8(6)

⁴⁵ The Insurance Act 2015, Section 8, Schedule 1(2)

⁴⁶ Law Commission Paper No 353, *Supra* Note 18

⁴⁷ The Insurance Act 2015, Section 8, Schedule 1(4)

⁴⁸ The Insurance Act 2015, Section 8, Schedule 1(5)

⁴⁹ The Insurance Act 2015, Section 8, Schedule 1(6)

⁵⁰ Harry Wright, *Supra* Note 19

ข้อตกลงเรื่อง “Basic of Contract” คือ ข้อตกลงที่มีลักษณะกำหนดให้ข้อเท็จจริงใดๆ ก็ตามที่ผู้เอาประกันภัยเปิดเผยต่อผู้รับประกันก่อนที่สัญญาประกันภัยจะเกิด จะกลายเป็น “คำรับรอง” แม้ว่าข้อเท็จจริงดังกล่าวจะมีข้อเท็จจริงที่เป็นสาระสำคัญก็ตาม

ทั้งนี้ ภายใต้กฎหมายเดิม คือ พระราชบัญญัติการประกันภัยทางทะเล ค.ศ. 1906 ผู้รับประกันภัยสามารถระบุข้อตกลงเรื่อง “Basic of Contract” ได้ และข้อตกลงดังกล่าวมีผลใช้บังคับ ตัวอย่างเช่น ผู้รับประกันภัยสามารถระบุในแบบฟอร์มคำขอเอาประกันภัยหรือในกรมธรรม์ว่า ผู้เอาประกันภัยได้ให้คำรับรองในความถูกต้องทั้งหมดของคำตอบ หรือของข้อมูลใดที่ผู้เอาประกันภัยได้แสดงไว้ทั้งหมด ซึ่งผลทางกฎหมาย คือ คำตอบและข้อมูลทั้งหมดที่ผู้เอาประกันภัยได้ให้ไว้แก่ผู้รับประกันภัยดังกล่าว จะกลายเป็นคำรับรอง แม้ว่าในความเป็นจริงแล้ว คำตอบและข้อมูลดังกล่าวจะเป็นข้อเท็จจริงที่มีสาระสำคัญก็ตาม⁵² ซึ่งตามพระราชบัญญัติการประกันภัยทางทะเล ค.ศ. 1906 หากมีการฝ่าฝืนคำรับรอง ผู้รับประกันภัยสามารถปฏิเสธความรับผิดชอบที่เกิดขึ้นภายหลังจากการฝ่าฝืนคำรับรองนั้นได้ทันที แม้ว่าต่อมาผู้เอาประกันภัยจะทำการแก้ไขการปฏิบัติผิดคำรับรองนั้นแล้วก็ตาม⁵³ และแม้การฝ่าฝืนคำรับรองดังกล่าวนี้ จะไม่ได้ส่งผลให้ความเสี่ยงในการเกิดความเสียหายที่เกิดขึ้นจริงเพิ่มขึ้นแต่อย่างใด

แต่ทั้งนี้ ตามกฎหมายใหม่ คือ พระราชบัญญัติการประกันภัย ค.ศ. 2015 ได้กำหนดให้ข้อตกลงเรื่อง “Basic of Contract” ไม่มีผลบังคับใช้ทางกฎหมาย⁵⁴ กล่าวคือ หากผู้รับประกันภัยต้องการให้ข้อมูล ข้อเท็จจริง หรือข้อความใดที่ผู้เอาประกันภัยแสดงไว้มีผลเป็นคำรับรอง ต้องมีการตกลงกันอย่างชัดแจ้งในกรมธรรม์ว่าให้ข้อเท็จจริงหรือข้อความเช่นนั้นเป็นคำรับรอง⁵⁵ อย่างไรก็ตาม การเพิ่มเติมหลักเกณฑ์ดังกล่าว แม้จะส่งผลกระทบอย่างมากต่อการประกันชนิดอื่นๆ แต่สำหรับการประกันภัยทางทะเลแทบจะไม่ก่อให้เกิดผลประการใดเลย เนื่องจากมาตรา 35(2) แห่งพระราชบัญญัติการประกันภัยทางทะเล ค.ศ. 1906 ได้วางหลักไว้แล้วว่า ในการประกันภัยทางทะเล คำรับรองโดยชัดแจ้งต้องระบุไว้ในกรมธรรม์หรือในเอกสารอื่นซึ่งกรมธรรม์ได้ระบุอ้างอิงไว้ ดังนั้น ในการประกันภัยทางทะเล หากคู่สัญญาต้องการให้ข้อมูล ข้อเท็จจริง หรือข้อความใดมีผลเป็นคำรับรอง คู่สัญญาต้องเขียนไว้ในกรมธรรม์หรือในเอกสารอื่นซึ่งกรมธรรม์ได้อ้างอิงถึง เช่นนี้ จึงอาจกล่าวได้ว่าการประกันภัยทางทะเลนั้น หลักเกณฑ์ในเรื่องข้อตกลงเรื่อง “Basic of Contract” ในพระราชบัญญัติการประกันภัย ค.ศ. 2015 ได้ถูกบัญญัติรับรองไว้แล้วในมาตรา 35(2) แห่งพระราชบัญญัติการประกันภัยทางทะเล ค.ศ. 1906

2.3.2 ผลของการที่มีการฝ่าฝืนคำรับรอง

ตามกฎหมายเดิม คือ พระราชบัญญัติการประกันภัยทางทะเล ค.ศ. 1906 หากมีการฝ่าฝืนคำรับรอง ผู้รับประกันภัยจะหลุดพ้นจากหน้าที่ความรับผิดชอบตามสัญญาประกันทันที แม้ว่าการฝ่าฝืนคำรับรองดังกล่าวจะไม่ได้ส่งผลให้ความเสี่ยงในการเกิดความเสียหายที่เกิดขึ้นจริงนั้นเพิ่มขึ้นแต่อย่างใด หรือ แม้ว่าต่อมาผู้เอาประกันภัยจะทำการแก้ไขการฝ่าฝืนคำรับรองนั้นแล้วก็ตาม⁵⁶ ตัวอย่างเช่น กรณีที่ผู้เอาประกันภัยให้คำรับรองว่าเรือจะออกเดินทางโดยมีลูกเรือ 20 คน แต่ข้อเท็จจริงปรากฏว่าเรือออกเดินทางโดยมีลูกเรือเพียง 18 คน และเกิดภัยตามที่ได้รับ ความคุ้มครองตามกรมธรรม์เกิดขึ้น เช่นนี้ ผู้รับประกันภัยสามารถปฏิเสธความรับผิดชอบ ไม่ชดใช้เงินตามสัญญาประกันภัยได้ แม้ข้อเท็จจริงจะปรากฏต่อไปว่าขณะเดินทางเรือได้แวะรับลูกเรือเพิ่มมา 2 คน (ทำให้มีจำนวนลูกเรือครบ 20 คนตามคำรับรอง) และภัยตามความคุ้มครอง

⁵¹ หลักดังกล่าว นอกจากใช้สำหรับสัญญาประกันภัยสำหรับธุรกิจแล้ว ก็ได้ใช้สำหรับสัญญาประกันภัยสำหรับผู้บริโภคด้วยเช่นกัน โดยสำหรับสัญญาประกันภัยสำหรับผู้บริโภค หลักดังกล่าวจะถูกบัญญัติไว้ใน มาตรา 6 แห่ง The Consumer Insurance (Disclosure and Representations) Act 2012

⁵² Parliamentary, *Supra Note 1*

⁵³ Marine Insurance Act 1906, Section 33(3) และ Section 34(2)

⁵⁴ The Insurance Act 2015, Section 9

⁵⁵ Law Commission Paper No 353, *Supra Note 18*

⁵⁶ Marine Insurance Act 1906, Section 33(3) และ Section 34(2)

เกิดขึ้นภายหลังจากที่จำนวนลูกเรือครบ 20 คนตามคำรับรองแล้วก็ตาม กล่าวคือ ตามแนวคำพิพากษาคำถามหลักกฎหมายเดิม จะถือว่าการปฏิบัติตามคำรับรองของผู้เอาประกันภัยเป็นเงื่อนไขบังคับก่อนที่ผู้เอาประกันภัยต้องปฏิบัติให้เสร็จสิ้น ผู้เอาประกันภัยจึงจะมีสิทธิเรียกร้องตามสัญญาประกันภัยต่อผู้รับประกันภัย⁵⁷

ตามกฎหมายใหม่ คือ พระราชบัญญัติการประกันภัย ค.ศ. 2015 ยังคงไว้ซึ่งความหมายเดิมของคำรับรองตามมาตรา 33(1)⁵⁸ แห่งพระราชบัญญัติการประกันภัยทางทะเล ค.ศ. 1906 โดยให้ความหมายของคำรับรองว่า หมายถึง ข้อสัญญาหรือคำสัญญาของผู้เอาประกันภัยที่รับรองว่าจะกระทำการหรือไม่กระทำการอย่างใดอย่างหนึ่งหรือรับรองว่าจะปฏิบัติตามเงื่อนไขบางอย่าง หรือข้อสัญญาหรือคำสัญญาของผู้เอาประกันภัยที่ยืนยันหรือปฏิเสธความมีอยู่ของข้อเท็จจริงอย่างใดอย่างหนึ่ง⁵⁹ รวมถึงยังคงไว้ซึ่งหลักในวรรคต้นของมาตรา (3) แห่งพระราชบัญญัติการประกันภัยทางทะเล ค.ศ. 1906⁶⁰ ที่วางหลักว่า คำรับรองต้องได้รับการปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัด ไม่ว่าคำรับรองนั้นจะเป็นสาระสำคัญในการเสี่ยงภัยหรือไม่ก็ตาม⁶¹

แต่ทั้งนี้ มาตรา 10 แห่งพระราชบัญญัติการประกันภัย ค.ศ. 2015⁶² ได้เปลี่ยนแปลงหลักในเรื่องผลของการฝ่าฝืนคำรับรองในพระราชบัญญัติการประกันภัยทางทะเล ค.ศ. 1906 โดยหลักดังกล่าว ใช้สำหรับทั้งคำรับรองโดยชัดแจ้งและคำรับรองโดยปริยายในสัญญาประกันภัยทางทะเล⁶³

ทั้งนี้ มาตรา 10 แห่งพระราชบัญญัติการประกันภัย ค.ศ. 2015 มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

(1) ยกเลิกหลักในเรื่องผลของการฝ่าฝืนคำรับรอง

กล่าวคือ ยกเลิกวรรคท้ายของ มาตรา 33 (3) แห่งพระราชบัญญัติการประกันภัยทางทะเล ค.ศ. 1906 ซึ่งวางหลักว่า ให้ผู้รับประกันภัยหลุดพ้นจากความรับผิดตามสัญญาประกันภัยทันทีที่มีการฝ่าฝืนคำรับรอง ไม่ว่าคำรับรองที่ฝ่าฝืนนั้นจะเป็นคำรับรองโดยชัดแจ้งหรือคำรับรองโดยปริยาย

(2) ความรับผิดของผู้รับประกันภัยหยุดชะงักลงนับแต่เวลาที่มีการฝ่าฝืนคำรับรอง

กล่าวคือ ความรับผิดของผู้รับประกันภัยหยุดชะงักลงนับแต่เวลาที่มีการฝ่าฝืนคำรับรอง ไม่ว่าคำรับรองที่ฝ่าฝืนนั้นจะเป็นคำรับรองโดยชัดแจ้งหรือคำรับรองโดยปริยาย โดยความรับผิดของผู้รับประกันภัยหยุดชะงักลงจนถึงเวลาที่มีการแก้ไขให้ถูกต้องตามคำรับรอง ทั้งนี้ เมื่อมีการแก้ไขให้ถูกต้องตามคำรับรอง ความรับผิดของผู้รับประกันภัยก็จะกลับมาเป็นผลสมบูรณ์อีกครั้ง

ในการนี้ มาตรา 10 กำหนดว่า เมื่อมีการฝ่าฝืนคำรับรอง ผู้รับประกันภัยไม่ต้องรับผิดตามสัญญาประกันภัย ในความเสียหายตามกรณีดังต่อไปนี้

(2.1) ความเสียหายที่เกิดขึ้นในช่วงระยะเวลาที่ยังคงมีการฝ่าฝืนคำรับรองอยู่ กล่าวคือ ผู้รับประกันภัยต้องรับผิดในความสูญเสียหรือความเสียหายเกิดขึ้นก่อนที่จะมีการฝ่าฝืนคำรับรอง⁶⁴ แต่หากความสูญเสียหรือความเสียหายเกิดขึ้นภายหลังจากที่มีการฝ่าฝืนคำรับรอง โดยเกิดขึ้นก่อนที่คำรับรองนั้นจะได้รับการแก้ไขให้ถูกต้อง ผู้รับประกันภัยไม่ต้องรับผิดในความสูญเสียหรือความเสียหายเช่นว่านั้น

⁵⁷ The Good Luck [1992] 1 AC 233, Lord Goff at 262 G – 263 B.

⁵⁸ Parliamentary, *Supra Note 1*

⁵⁹ Marine Insurance Act 1906, Section 33(1)

⁶⁰ Marine Insurance Act 1906, Section 33(3)

⁶¹ Parliamentary, *Ibid.*

⁶² The Insurance Act 2015, Section 10

⁶³ Parliamentary, *Ibid.*

⁶⁴ The Insurance Act 2015, Section 10(4)(a)

(2.2) ความเสียหายที่เกิดขึ้นเนื่องมาจากเหตุการณ์ซึ่งเกิดในระหว่างที่มีการฝ่าฝืนคำรับรอง เช่น กรณีที่ผู้เอาประกันภัยให้คำรับรองว่าเรือจะไม่แล่นผ่านเขตสงคราม แต่ได้มีการฝ่าฝืนคำรับรองดังกล่าว และเรือได้ถูกยิงโดยตอร์ปิโดในขณะที่อยู่ในเขตสงคราม แต่เรือได้มาจมหลังจากที่เรือได้แล่นพ้นออกมาจากเขตสงครามแล้ว เช่นนี้ จะเห็นได้ว่าแม้จะได้มีการแก้ไขให้ถูกต้องตามคำรับรองก่อนที่ความสูญเสียหรือความเสียหายได้เกิดขึ้น แต่การที่เรือล่มดังกล่าวเกิดขึ้นจากสาเหตุที่ถูกตอร์ปิโดยิง ซึ่งเหตุการณ์ที่ถูกตอร์ปิโดยิงนั้นเกิดขึ้นในระหว่างที่มีการฝ่าฝืนคำรับรอง และเกิดขึ้นก่อนที่จะมีการแก้ไขให้ถูกต้องตามคำรับรอง ดังนี้ ผู้รับประกันภัยมีสิทธิที่จะปฏิเสธความรับผิดชอบตามสัญญาประกันภัยได้⁶⁵

ทั้งนี้ ในช่วงระยะเวลาที่ความรับผิดชอบจะยังคงมีผลตามกฎหมายอยู่ ดังนั้น ในช่วงระยะเวลาที่ความรับผิดชอบจะยังคง ผู้เอาประกันภัยจึงมีสิทธิที่จะเรียกให้ผู้รับประกันภัยรับผิดชอบตามสัญญาประกันในความสูญเสียหรือความเสียหายที่เกิดขึ้นก่อนที่จะมีการฝ่าฝืนคำรับรองได้ และเมื่อการฝ่าฝืนคำรับรองได้รับการแก้ไขแล้ว ผู้รับประกันภัยก็ย่อมต้องรับผิดชอบในความสูญเสียหรือความเสียหายที่เกิดขึ้นภายหลังจากการที่ได้มีการแก้ไขให้ถูกต้องตามคำรับรองแล้วด้วย ทั้งนี้ หากการฝ่าฝืนคำรับรองไม่สามารถแก้ไขให้ถูกต้องได้ ความรับผิดชอบของผู้รับประกันภัยจะอยู่ในสภาพหยุดชะงักลงชั่วคราวอยู่เช่นนั้น⁶⁶

(3) ความรับผิดชอบของผู้รับประกันภัยกลับมามีผลสมบูรณ์

ความรับผิดชอบของผู้รับประกันภัยกลับมามีผลสมบูรณ์ เมื่อการฝ่าฝืนคำรับรองได้รับการแก้ไข กล่าวคือ ความรับผิดชอบของผู้รับประกันภัยที่หยุดชะงักลงชั่วคราวนั้นจะกลับมามีผลสมบูรณ์อีกครั้ง เมื่อมีการแก้ไขให้ถูกต้องตามคำรับรอง โดยหลักการที่ว่า การฝ่าฝืนคำรับรองสามารถแก้ไขได้นี้ เป็นการยกเลิกหลักคำรับรองซึ่งบัญญัติไว้ในมาตรา 34(2) แห่งพระราชบัญญัติการประกันภัยทางทะเล ค.ศ. 1906⁶⁷ ซึ่งวางหลักไว้ว่า การฝ่าฝืนคำรับรองไม่สามารถแก้ไขเยียวยาได้ โดยพระราชบัญญัติการประกันภัย ค.ศ. 2015 ได้เปลี่ยนแปลงหลักดังกล่าวให้การฝ่าฝืนคำรับรองสามารถแก้ไขเยียวยาได้ ทั้งนี้ การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวมีประเด็นที่ต้องพิจารณาดังนี้

(3.1) กรณีใดจึงถือว่าผู้เอาประกันภัยได้แก้ไขให้ถูกต้องตามคำรับรองแล้ว

ทั้งนี้ เมื่อพิจารณาแล้วจะพบว่า การจะตอบคำถามดังกล่าวได้นั้น ต้องพิจารณาจากลักษณะของคำรับรองที่ถูกฝ่าฝืน โดยพิจารณาได้ดังนี้⁶⁸

(3.1.1) กรณีที่คำรับรองที่ฝ่าฝืนเป็นคำรับรองทั่วไป (มิใช่คำรับรองอันมีเงื่อนไข) กรณีดังกล่าวจะถือว่าผู้เอาประกันภัยได้ทำการแก้ไขแล้ว ก็ต่อเมื่อผู้เอาประกันภัยได้หยุดการกระทำที่เป็นการฝ่าฝืนคำรับรองดังกล่าวแล้ว⁶⁹ เช่น กรณีที่มีคำรับรองว่าเรือจะไม่แล่นผ่านเขตสงคราม แต่ข้อเท็จจริงปรากฏว่านายเรือได้พาเรือแล่นผ่านเขตสงคราม ดังนี้ กรณีจะถือว่าได้มีการแก้ไขให้ถูกต้องตามคำรับรอง เมื่อเรือนั้นได้แล่นผ่านนอกเขตสงครามแล้ว⁷⁰

(3.1.2) กรณีที่คำรับรองที่ฝ่าฝืนเป็นคำรับรองที่มีเงื่อนไข (Time Warranty) กล่าวคือ คำรับรองที่ฝ่าฝืนเป็นคำรับรองที่มีลักษณะกำหนดเงื่อนไขเวลาว่าภายในกำหนดเวลาดังกล่าวต้องมีการกระทำ หรือไม่มีการกระทำการหนึ่งอย่างใด ซึ่งจะเห็นได้ว่าหากตีความตามตัวอักษรโดยเคร่งครัดแล้ว การฝ่าฝืนคำรับรองที่มีเงื่อนไขนี้เป็นไปไม่ได้เลยที่จะแก้ไขได้ เนื่องจากระยะเวลาที่กำหนดให้ต้องกระทำการหรืองดเว้นการกระทำการบางอย่างได้ผ่านพ้นมาแล้ว แต่ทั้งนี้ เพื่อความเป็นธรรมและความยืดหยุ่นในการใช้กฎหมาย พระราชบัญญัติการประกันภัย ค.ศ. 2015 จึงได้กำหนดให้ ในกรณีที่มีการฝ่าฝืนคำรับรองที่มีเงื่อนไขนี้ จะถือว่าผู้เอาประกันภัยได้ทำการแก้ไขแล้ว ก็ต่อเมื่อความเสี่ยงที่เกี่ยวข้องกับคำรับรอง

⁶⁵ Law Commission Paper No 353, *Supra* Note 18

⁶⁶ Law Commission Paper No 353, *Ibid.*

⁶⁷ Marine Insurance Act 1906, Section 34(2)

⁶⁸ Harry Wright, *Supra* Note 19

⁶⁹ The Insurance Act 2015, Section 10(5)(b)

⁷⁰ Harry Wright, *Ibid.*

เช่นว่านั้น ได้ถูกทำให้เหมือนกับว่าได้มีการปฏิบัติตามคำรับรองแล้ว (if the risk to which the warranty relates later becomes essentially the same as that originally contemplated by the parties)⁷¹ เช่น กรณีที่มีการรับรองว่าจะมีการติดตั้งเครื่องตรวจจับควันไฟในวันที่ 1 มกราคม แต่ผู้เอาประกันภัยเพิ่งมาติดตั้งเครื่องตรวจจับควันไฟในวันที่ 20 มกราคม เช่นนี้ ถือว่าผู้เอาประกันภัยได้ทำการแก้ไขให้เป็นไปตามคำรับรองแล้ว เนื่องจากความเสี่ยงที่เกี่ยวข้องกับคำรับรองเช่นว่านั้น (ในกรณีนี้คือความเสี่ยงที่เกิดจากอัคคีภัย) ได้ถูกทำให้เหมือนกับว่าได้มีการปฏิบัติตามคำรับรองแล้ว (เนื่องจากภายหลังได้มีการติดตั้งเครื่องตรวจจับควันไฟ อันทำให้สันนิษฐานได้ว่าความเสี่ยงที่เกิดจากอัคคีภัยย่อมลดลง)⁷²

(3.2) กรณีที่การฝ่าฝืนคำรับรองไม่สามารถแก้ไขได้

พระราชบัญญัติการประกันภัย ค.ศ. 2015 ได้ยอมรับว่า การฝ่าฝืนคำรับรองบางประการก็ไม่สามารถแก้ไขได้⁷³ เช่น คำรับรองที่ว่าบ้านจะต้องสร้างจากอิฐและปูน แต่ปรากฏว่าคำรับรองดังกล่าวได้ถูกฝ่าฝืน โดยบ้านถูกสร้างด้วยไม้ เช่นนี้ ถือว่าการฝ่าฝืนคำรับรองดังกล่าวไม่สามารถแก้ไขได้ หรือในกรณีที่คำรับรองที่เกี่ยวข้องกับการรักษาข้อมูลที่เป็นความลับ คำรับรองกรณีนี้หากมีการฝ่าฝืนแล้ว ย่อมไม่สามารถแก้ไขได้⁷⁴

กล่าวโดยสรุปคือ ในเรื่องผลของการฝ่าฝืนคำรับรองตามมาตรา 10 ผู้รับประกันภัยต้องรับผิดชอบตามสัญญาประกันภัย ในความสูญเสียหรือความเสียหายเกิดขึ้นก่อนที่จะมีการฝ่าฝืนคำรับรอง⁷⁵ และความสูญเสียหรือความเสียหายเกิดขึ้นภายหลังจากที่ได้มีการแก้ไขให้ถูกต้องตามคำรับรองแล้ว⁷⁶ แต่ผู้รับประกันภัยไม่ต้องรับผิดชอบในความสูญเสียหรือความเสียหายเกิดขึ้นในช่วงระยะเวลาที่ยังคงมีการฝ่าฝืนคำรับรองอยู่

(4) ข้อยกเว้นของการฝ่าฝืนคำรับรอง

พระราชบัญญัติการประกันภัย ค.ศ. 2015 ได้ยกเลิกมาตรา 34 แห่งพระราชบัญญัติการประกันภัยทางทะเล ค.ศ. 1906 ทั้งมาตรา⁷⁷ ซึ่งมาตราดังกล่าวได้วางหลักในเรื่องคำรับรองไว้ 2 เรื่อง คือ หลักในเรื่องการฝ่าฝืนคำรับรองไม่สามารถแก้ไขเยียวยาได้ และหลักในเรื่องข้อยกเว้นของการฝ่าฝืนคำรับรอง

(4.1) หลักในเรื่องการฝ่าฝืนคำรับรองไม่สามารถแก้ไขเยียวยาได้

ในเรื่องดังกล่าวพระราชบัญญัติการประกันภัย ค.ศ. 2015 ได้เปลี่ยนแปลงให้การฝ่าฝืนคำรับรองสามารถแก้ไขเยียวยาได้ โดยรายละเอียดในเรื่องดังกล่าวได้อธิบายไว้ในหัวข้อที่ (3) ข้างต้น

(4.2) หลักในเรื่องข้อยกเว้นของการฝ่าฝืนคำรับรอง

พระราชบัญญัติการประกันภัยทางทะเล ค.ศ. 1906 ได้วางหลักไว้ว่าผู้เอาประกันภัยซึ่งฝ่าฝืนคำรับรองสามารถอ้างข้อยกเว้นได้ 2 กรณี ซึ่งหากกรณีเข้าข้อยกเว้นดังกล่าว ผู้รับประกันภัยยังคงต้องรับผิดชอบตามสัญญาประกัน ทั้งนี้ ข้อยกเว้นดังกล่าว ได้แก่

⁷¹ The Insurance Act 2015, Section 10(5)(a)

⁷² Harry Wright, *Supra Note 19*

⁷³ The Insurance Act 2015, Section 10(4)(b)

⁷⁴ Law Commission Paper No 353, *Supra Note 18*

⁷⁵ The Insurance Act 2015, Section 10(4)(a)

⁷⁶ The Insurance Act 2015, Section 10(4)(b)

⁷⁷ The Insurance Act 2015, Section 10(7)(b)

- ก. สภาพการณ์เปลี่ยนแปลงไปทำให้คำรับรองไม่สามารถนำมาปรับใช้กับสัญญาประกันภัยได้อีก หรือมีการออกกฎหมายมา ทำให้การปฏิบัติตามคำรับรองกลายเป็นสิ่งที่ผิดกฎหมาย
- ข. ผู้รับประกันภัยสละสิทธิของตนที่เกิดขึ้นจากการฝ่าฝืนคำรับรองของผู้เอาประกันภัย

ซึ่งในพระราชบัญญัติการประกันภัย ค.ศ. 2015 ก็ยังคงหลักดังกล่าวไว้ เพียงแต่แบ่งกรณีของข้อยกเว้นให้ชัดเจนยิ่งขึ้น กล่าวคือ กำหนดว่าผู้เอาประกันภัยซึ่งฝ่าฝืนคำรับรองสามารถอ้างข้อยกเว้นได้ 3 กรณี ซึ่งหากกรณีเข้าข้อยกเว้นดังกล่าว ผลคือหากมีการฝ่าฝืนคำรับรอง ความรับผิดของผู้รับประกันภัยยังคงมีผลสมบูรณ์ มิได้หยุดชะงักลง ดังนั้นหากมีความสูญเสียหรือความเสียหายเกิดขึ้น ผู้รับประกันภัยก็ยังคงต้องรับผิดชอบตามสัญญาประกันในความสูญเสียหรือความเสียหายที่เกิดขึ้นนั้น ซึ่งข้อยกเว้นดังกล่าว ได้แก่⁷⁸

- ก. สภาพการณ์เปลี่ยนแปลงไปทำให้คำรับรองไม่สามารถนำมาปรับใช้กับสัญญาประกันภัยได้อีก
- ข. มีการออกกฎหมายมา ทำให้การปฏิบัติตามคำรับรองกลายเป็นสิ่งที่ผิดกฎหมาย
- ค. ผู้รับประกันภัยสละสิทธิของตนที่เกิดขึ้นจากการฝ่าฝืนคำรับรองของผู้เอาประกันภัย

2.3.3 ความสัมพันธ์ระหว่างการฝ่าฝืนคำรับรองหรือข้อสัญญากับความสูญเสียหรือความเสียหายที่เกิดขึ้น

พระราชบัญญัติการประกันภัย ค.ศ. 2015 วางหลักว่า ผู้รับประกันภัยไม่สามารถยกเอาการฝ่าฝืนคำรับรองหรือการไม่ปฏิบัติตามข้อสัญญาอื่นๆ ของผู้เอาประกันภัยขึ้นปฏิเสธความรับผิดได้ หากการฝ่าฝืนคำรับรองหรือการไม่ปฏิบัติตามข้อสัญญาดังกล่าว ไม่ได้ส่งผลให้ความเสี่ยงในการเกิดความสูญเสียหรือความเสียหายที่เกิดขึ้นจริงนั้น เพิ่มขึ้น

ทั้งนี้ ตามมาตรา 33(3) แห่งพระราชบัญญัติการประกันภัยทางทะเล ค.ศ.1906 กำหนดให้ผู้รับประกันภัยต้องปฏิบัติตามคำรับรองอย่างเคร่งครัด ไม่ว่าคำรับรองนั้นจะเป็นสาระสำคัญในการเสี่ยงภัยหรือไม่ก็ตาม และหากมีการฝ่าฝืนคำรับรอง ผลคือผู้รับประกันภัยหลุดพ้นจากความรับผิดตามสัญญาประกันภัยนับแต่เวลาที่มีการฝ่าฝืนคำรับรอง โดยหากมีความสูญเสียหรือความเสียหายเกิดขึ้นภายหลังจากที่มีการฝ่าฝืนคำรับรอง ผู้รับประกันภัยไม่ต้องรับผิดชอบในความสูญเสียหรือความเสียหายดังกล่าว แม้ว่าการฝ่าฝืนคำรับรองของผู้เอาประกันภัยนั้นจะมีได้เป็นสาเหตุที่ทำให้ความเสี่ยงในการเกิดความสูญเสียหรือความเสียหายดังกล่าวเพิ่มขึ้นเลยก็ตาม กล่าวคือ แม้มิได้มีความสัมพันธ์ระหว่างการฝ่าฝืนคำรับรองของผู้เอาประกันภัยกับความสูญเสียหรือความเสียหายที่เกิดขึ้น ผู้รับประกันภัยก็ต้องรับผิดชอบ เนื่องจากผู้รับประกันภัยได้หลุดพ้นจากความรับผิดไปแล้วโดยผลของกฎหมายนับแต่เวลาที่มีการฝ่าฝืนคำรับรอง ตัวอย่างเช่น กรณีที่ผู้เอาประกันภัยฝ่าฝืนคำรับรองในเรื่องการติดตั้งสัญญาณกันขโมย แต่ความเสียหายเกิดขึ้นจากไฟไหม้ ดังนี้ ตามพระราชบัญญัติการประกันภัยทางทะเล ค.ศ. 1906 ผู้รับประกันภัยก็ไม่จำเป็นต้องรับผิดชอบในความเสียหายที่เกิดจากไฟไหม้ดังกล่าว⁷⁹

พระราชบัญญัติการประกันภัย ค.ศ. 2015 ยังคงยืนยันหลักการที่ว่าคำรับรองต้องได้รับการปฏิบัติตามโดยเคร่งครัด ไม่ว่าคำรับรองนั้นจะเป็นสาระสำคัญในการเสี่ยงภัยหรือไม่ก็ตาม⁸⁰ แต่ทั้งนี้พระราชบัญญัติการประกันภัย ค.ศ. 2015 ได้เปลี่ยนแปลงเรื่องผลของการฝ่าฝืนคำรับรอง⁸¹

⁷⁸ The Insurance Act 2015, Section 10(3)

⁷⁹ Sugar Hut v Great Lakes Insurance (UK) Plc [2011] Lloyd's Rep IR 198.

⁸⁰ Parliamentary, *Supra* Note 1

⁸¹ The Insurance Act 2015, Section 10

รวมถึงได้บัญญัติหลักการในเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างการฝ่าฝืนคำรับรองหรือการไม่ปฏิบัติตามข้อสัญญาอื่นๆ กับความสูญเสียหรือความเสียหายที่เกิดขึ้นจริง โดยหลักการดังกล่าวได้บัญญัติไว้ใน มาตรา 11 แห่งพระราชบัญญัติการประกันภัย ค.ศ. 2015⁸² ซึ่งหลักการดังกล่าวถูกบัญญัติขึ้นเพื่อป้องกันความไม่ธรรมในสัญญาประกันภัย กล่าวคือ ป้องกันไม่ให้ผู้รับประกันภัยอ้างเอาเหตุการณ์ฝ่าฝืนคำรับรองหรือการไม่ปฏิบัติตามข้อสัญญาของผู้เอาประกันภัยขึ้นปฏิเสธความรับผิด ในกรณีที่มีการฝ่าฝืนคำรับรองหรือการไม่ปฏิบัติตามข้อสัญญาดังกล่าว ไม่ได้เกี่ยวข้องกับการที่ความสูญเสียหรือความเสียหายเกิดขึ้น⁸³ ซึ่งมาตรา 11 แห่งพระราชบัญญัติการประกันภัย ค.ศ. 2015 มีสาระสำคัญ ดังนี้

(1) มาตรา 11 ใช้ทั้งสำหรับการฝ่าฝืนคำรับรองและการฝ่าฝืนข้อสัญญาอื่นๆ ซึ่งทำให้ความเสียหายในการเกิดความสูญเสียหรือความเสียหายอันมีลักษณะเป็นการเฉพาะลดลง

ทั้งนี้ ลักษณะเฉพาะของความสูญเสียหรือความเสียหายตามที่กล่าวมาข้างต้น ประกอบด้วย

- (1.1) ความสูญเสียหรือความเสียหายเฉพาะอย่าง
- (1.2) ความสูญเสียหรือความเสียหาย ณ สถานที่เฉพาะ
- (1.3) ความสูญเสียหรือความเสียหาย ณ เวลาเฉพาะ

(2) หากการฝ่าฝืนคำรับรองและการฝ่าฝืนข้อสัญญาไม่ได้มีความสัมพันธ์กับความสูญเสียหรือความเสียหายที่เกิดขึ้นจริง ผู้รับประกันภัยยังคงต้องรับผิดชอบตามสัญญาประกันภัย

กล่าวคือ หากผู้เอาประกันภัยสามารถพิสูจน์ได้ว่า การฝ่าฝืนคำรับรองหรือข้อสัญญาซึ่งมีลักษณะตามข้อ (1) ไม่ได้ทำให้ความเสียหายในการเกิดความสูญเสียหรือความเสียหายที่เกิดขึ้นจริงนั้นเพิ่มขึ้น ผลคือผู้รับประกันภัยไม่อาจอ้างการฝ่าฝืนคำรับรองหรือการไม่ปฏิบัติตามข้อสัญญาดังกล่าวของผู้เอาประกันภัยดังกล่าวขึ้นต่อสู้เพื่อยกเว้น จำกัด หรือปฏิเสธความรับผิดของตนได้⁸⁴ เช่น ผู้เอาประกันภัยให้คำรับรองว่าจะติดตั้งที่ล็อคประตูยี่ห้อหนึ่ง แต่ผู้เอาประกันภัยกลับไม่ได้ทำตามคำรับรองนั้น แต่ทั้งนี้ ปรากฏข้อเท็จจริงว่า ความเสียหายที่เกิดขึ้นเกิดจากน้ำท่วม เช่นนี้ จะเห็นได้ว่าการฝ่าฝืนคำรับรองของผู้เอาประกันภัยดังกล่าว ไม่ได้มีส่วนเป็นสาเหตุให้เกิดน้ำท่วมขึ้น แม้ผู้เอาประกันจะติดตั้งที่ล็อคประตูที่มียี่ห้อตรงตามคำรับรอง ก็มีผลเพียงแต่ทำให้ความเสียหายที่เกิดจากการถูกลักขโมยลดลง แต่ความเสียหายที่อาจเกิดจากน้ำท่วมก็มีได้ลดลงแต่ประการใด ดังนี้ ผู้รับประกันภัยไม่อาจอ้างการฝ่าฝืนคำรับรองของผู้เอาประกันภัยดังกล่าวขึ้นต่อสู้ เพื่อปฏิเสธหรือจำกัดความรับผิดของตนในความเสียหายที่เกิดจากน้ำท่วมได้

(3) ความสัมพันธ์ระหว่างการฝ่าฝืนคำรับรองหรือข้อสัญญากับความสูญเสียหรือความเสียหายที่เกิดขึ้นจริง ไม่จำเป็นต้องเป็นความสัมพันธ์โดยตรง

กล่าวคือ ไม่จำเป็นที่การฝ่าฝืนคำรับรองหรือข้อสัญญาต้องเป็นสาเหตุโดยตรงที่ก่อให้เกิดความสูญเสียหรือความเสียหายขึ้น เพียงแค่การฝ่าฝืนคำรับรองหรือข้อสัญญาดังกล่าวมีผลต่อ “ความเสี่ยง” ในการเกิดความสูญเสียหรือความเสียหายที่เกิดขึ้นจริงนั้นก็ถือว่าเพียงพอแล้วที่ผู้รับประกันภัยจะสามารถยกเอาการฝ่าฝืนดังกล่าวขึ้นต่อสู้กับผู้เอาประกันภัย เพื่อปฏิเสธความรับผิดหรือเพื่อจำกัดความรับผิดของตนได้⁸⁵ เช่น ผู้เอาประกันภัยให้คำรับรองว่าจะติดตั้งที่ล็อคประตูยี่ห้อหนึ่ง แต่ผู้เอาประกันภัยกลับไม่ได้ทำตามคำรับรองนั้น และความเสียหายเกิดขึ้นจากการถูกลักขโมย โดยขโมยได้เข้ามาในบ้านผ่านทางหน้าต่างที่เปิดทิ้งไว้ มิได้เข้ามาทางประตูแต่อย่างใด เช่นนี้ ผู้รับประกันภัยสามารถยกการ

⁸² The Insurance Act 2015, Section 11

⁸³ Harry Wright, *Supra* Note 19

⁸⁴ The Insurance Act 2015, Section 11(2) และ Section 11(3)

⁸⁵ Parliamentary, *Supra* Note 1

ฝ่าฝืนคำรับรองของผู้เอาประกันภัยขึ้นต่อสู่ได้⁸⁶ เนื่องจากการฝ่าฝืนคำรับรองของผู้เอาประกันภัยดังกล่าว ทำให้ความเสี่ยงในการถูกลักขโมยเพิ่มมากขึ้น กล่าวคือ แม้ว่าการฝ่าฝืนคำรับรองนั้น จะไม่ใช่สาเหตุโดยตรงที่ทำให้เกิดความเสียหายหรือความสูญเสียขึ้น แต่หากการฝ่าฝืนดังกล่าวทำให้ “ความเสี่ยง” ในการที่จะเกิดความเสียหาย หรือความสูญเสียอันมีลักษณะเป็นการเฉพาะเพิ่มขึ้น ดังนี้ ผู้รับประกันภัยสามารถยกเอาการฝ่าฝืนคำรับรองดังกล่าวขึ้นต่อสู้กับผู้เอาประกันภัย เพื่อปฏิเสธความรับผิดชอบหรือเพื่อจำกัดความรับผิดชอบของตนได้

อย่างไรก็ตาม ตัวอย่างที่ยกมาในข้างต้นนั้น เป็นตัวอย่างที่เห็นได้ชัดเจน แต่ในกรณีที่สภาพการณ์มีความซับซ้อน อาจจะมีปัญหาในเรื่องการพิจารณาและตีความในเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างการฝ่าฝืนคำรับรองหรือข้อสัญญากับความสูญเสียหรือความเสียหายที่เกิดขึ้นจริง ดังนั้น จะเห็นได้ว่าในเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างการฝ่าฝืนคำรับรองหรือข้อสัญญากับความสูญเสียหรือความเสียหายที่เกิดขึ้นจริง ทำงาน ยังคงต้องอาศัยการพิจารณาและตีความโดยต้องพิจารณาจากสภาพการณ์ตามแต่ละข้อเท็จจริงเป็นกรณีๆ ไป

(4) มาตรา 11 ไม่ใช่สำหรับคำรับรองหรือข้อสัญญาที่กำหนดความเสี่ยงภัยโดยรวม

ความหมายของ “คำรับรองหรือข้อสัญญาที่กำหนดความเสี่ยงภัยโดยรวม” (Term defining risk as a whole)⁸⁷ นี้ ยังไม่เป็นที่แน่ชัด แต่ได้มีผู้ให้คำอธิบายว่า หมายถึงข้อสัญญาที่ส่งผลกระทบต่อความเสี่ยงภัยทั้งหมดหรือส่งผลกระทบต่อความเสี่ยงภัยหลักที่กรมธรรม์ให้ความคุ้มครอง เช่น กรณีการประกันภัยทางทะเล คำรับรองว่าเรือจะไม่เปลี่ยนลำดับชั้น (Class) ถือเป็นคำรับรองที่กำหนดความเสี่ยงภัยโดยรวม กล่าวคือ ลำดับชั้น (Class) ของเรือ ถือเป็นสิ่งที่มีผลกระทบต่อการประเมินภาพรวมของความเสี่ยงของผู้รับประกันภัย เนื่องจากในประเทศอังกฤษเรือเดินทะเลซึ่งจดทะเบียนในประเทศจะได้รับการจัดลำดับชั้นของเรือลำดับชั้น (Class) ซึ่งลำดับชั้นดังกล่าวจะเป็นตัวกำหนดว่าเรือลำนั้นๆ จะสามารถใช้งานอย่างไรได้บ้าง และต้องมีการรับรองในเรื่องใดบ้าง รวมทั้งจะต้องมีกระบวนการสำรวจตรวจสอบประการใด เพื่อให้ได้ การ รับ รอง เช่นว่า นั้น หรือ ใน กรณี่ ที่ เา ประ กั้น วิ น า ศ ภ ย ร ถ ย น ต ร คำรับรองที่ว่าจะใช้รถคันดังกล่าวโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อการใช้งานส่วนบุคคลเท่านั้น ดังนี้ คำรับรองดังกล่าวถือเป็นคำรับรองที่กำหนดความเสี่ยงภัยโดยรวม⁸⁸

(5) ความสัมพันธ์ระหว่าง มาตรา 10 และ มาตรา 11 แห่งพระราชบัญญัติการประกันภัย ค.ศ.2015

(5.1) ขอบเขตการบังคับใช้ทั่วไปของมาตรา 10 และมาตรา 11

มาตรา 10 ใช้สำหรับการกำหนดผลของการฝ่าฝืนคำรับรอง จึงใช้สำหรับคำรับรอง เท่านั้น ส่วนมาตรา 11 นั้น ใช้ทั้งสำหรับคำรับรองและข้อสัญญาอื่นๆ ที่หากฝ่าฝืนแล้วจะมีผลต่อความรับผิดชอบของผู้รับประกันตามสัญญาประกันภัย คือ ทำให้ความรับผิดชอบของผู้รับประกันภัยถูกยกเว้น ถูกจำกัด หรือผู้รับประกันภัยอาจจะหลุดพ้นจากความรับผิด ซึ่งข้อสัญญาที่มีลักษณะดังกล่าวจะตกอยู่ภายใต้บังคับของมาตรา 11 แต่จะไม่อยู่ใต้บังคับของมาตรา 10⁸⁹

กรณีของคำรับรอง คำรับรองทั้งหมดจะตกอยู่ภายใต้ของมาตรา 10 แต่จะมีคำรับรองเพียงบางประเภทเท่านั้นที่จะตกอยู่ภายใต้บังคับของมาตรา 11 คือ คำรับรองที่ทำให้ความเสี่ยงภัยในการเกิดความสูญเสียหรือความเสียหายอันมีลักษณะเป็นการเฉพาะลดลง เนื่องจากคำรับรองบางประการก็มิได้มุ่งหมายที่จะให้มีผลกระทบต่อความเสี่ยงภัยอันมีลักษณะเป็นการเฉพาะ

(5.2) คำรับรองที่มีลักษณะเป็นการเฉพาะ

⁸⁶ Law Commission Paper No 353, *Supra* Note 18

⁸⁷ The Insurance Act 2015, Section 11(1)

⁸⁸ Law Commission Paper No 353, *Supra* Note 18

⁸⁹ Law Commission Paper No 353, *Ibid.*

ในกรณีที่คำรับรองเป็นคำรับรองที่กำหนดขึ้นเพื่อลดความเสี่ยงภัยในการเกิดความสูญเสียหรือความเสียหายที่มีลักษณะเป็นการเฉพาะ กรณีดังกล่าว ต้องใช้ทั้งมาตรา 10 และมาตรา 11 ควบคู่กันไป กล่าวคือ การฝ่าฝืนคำรับรองของผู้เอาประกันภัยจะมีผลทำให้ความรับผิดของผู้รับประกันภัยหยุดชะงักลง ก็ต่อเมื่อการฝ่าฝืนคำรับรองดังกล่าวส่งผลให้เกิดความสูญเสียหรือความเสียหายเฉพาะอย่าง หรือเฉพาะสถานที่ หรือเฉพาะเวลา⁹⁰ ซึ่งมาตรา 11(3) ก็ได้บัญญัติรับรองถึงการนำมาตรา 10 และมาตรา 11 มาใช้ควบคู่กัน

2.4 การใช้สิทธิเรียกร้องโดยฉ้อฉล

ตามกฎหมายเดิม คือ พระราชบัญญัติการประกันภัยทางทะเล ค.ศ. 1906 ไม่มีบทบัญญัติกฎหมายเฉพาะในเรื่องดังกล่าว จึงต้องใช้หลักกฎหมายทั่วไปของกฎหมายจารีตประเพณีซึ่งปรากฏอยู่ในคำพิพากษา ซึ่งวางหลักไว้ว่า กรณีที่มีการใช้สิทธิเรียกร้องโดยฉ้อฉลนั้น ถือว่าผู้ใช้สิทธิเรียกร้องโดยฉ้อฉลได้สละสิทธิที่จะได้รับการชำระหนี้ตามสิทธิเรียกร้องดังกล่าว⁹¹ ประกอบกับการที่ผู้เอาประกันภัยใช้สิทธิเรียกร้องโดยฉ้อฉล ถือเป็นการกระทำที่ไม่สุจริต ซึ่งตามมาตรา 17 แห่งพระราชบัญญัติการประกันภัยทางทะเล ค.ศ. 1906 ได้วางหลักว่า การที่คู่สัญญาฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งไม่ปฏิบัติตามบนพื้นฐานของหลักสุจริตอย่างยิ่ง คู่สัญญาอีกฝ่ายมีสิทธิบอกล้างสัญญาประกันได้ กล่าวคือ เมื่อผู้เอาประกันภัยใช้สิทธิเรียกร้องโดยฉ้อฉลอันถือเป็นการกระทำที่ขัดต่อหลักสุจริตอย่างยิ่งแล้ว ผู้รับประกันภัยมีสิทธิบอกล้างสัญญาได้ ซึ่งโดยทางทฤษฎีแล้ว เมื่อมีการบอกล้างสัญญาคู่สัญญาย่อมต้องกลับคืนสู่ฐานะเดิม เสมือนหนึ่งไม่เคยมีสัญญาเกิดขึ้น ดังนั้น ผู้รับประกันภัยจึงต้องคืนเบี้ยประกันที่ตนได้รับไว้ทั้งหมดให้แก่ผู้เอาประกันภัย⁹²

ทั้งนี้ ตามพระราชบัญญัติการประกันภัย ค.ศ. 2015 ได้วางหลักในเรื่องดังกล่าวโดยกำหนดรายละเอียด ดังนี้

2.4.1 กรณีที่ผู้เอาประกันภัยได้ใช้สิทธิเรียกร้องโดยฉ้อฉล

มาตรา 12 แห่งพระราชบัญญัติการประกันภัย ค.ศ. 2015 ได้วางหลักว่า ในกรณีที่ผู้เอาประกันภัยได้ใช้สิทธิเรียกร้องโดยฉ้อฉล ผู้รับประกันภัยมีสิทธิที่จะกระทำการ ดังต่อไปนี้

(1) ผู้รับประกันภัยมีสิทธิในการปฏิเสธไม่ชดใช้เงิน

กล่าวคือ ผู้รับประกันภัยไม่ต้องรับผิดชอบชดใช้เงินสำหรับการใช้สิทธิเรียกร้องที่ฉ้อฉลดังกล่าว⁹³ ทั้งนี้ ในกรณีที่การใช้สิทธิเรียกร้องดังกล่าวมีทั้งส่วนที่ฉ้อฉลและส่วนที่ไม่ฉ้อฉล เช่น ผู้เอาประกันภัยได้รับความสูญเสีย หรือความเสียหายจริง แต่การใช้สิทธิเรียกร้องของผู้เอาประกันภัยมีบางส่วนที่กระทำโดยฉ้อฉล เช่น แจ้งต่อผู้รับประกันภัยว่าตนสูญเสีย หรือเสียหายเกินกว่าที่เป็นจริง) ดังนี้ จะถือว่าผู้เอาประกันภัยไม่สามารถเรียกให้ผู้รับประกันภัยชดใช้เงินได้ทั้งหมด กล่าวคือ ผู้เอาประกันภัยไม่สามารถเรียกให้ผู้รับประกันภัยชดใช้เงินได้ ทั้งในส่วนความสูญเสียหรือความเสียหายที่อ้างโดยฉ้อฉลและทั้งในส่วนของความสูญเสียหรือความเสียหายที่เกิดขึ้นจริง⁹⁴

(2) ผู้รับประกันภัยมีสิทธิเรียกเงินที่ใช้จ่ายแล้วคืนได้

ในกรณีที่ผู้เอาประกันภัยได้ใช้สิทธิเรียกร้องโดยฉ้อฉล และผู้รับประกันภัยได้ใช้เงินตามการเรียกร้องดังกล่าวไปแล้ว ผู้รับประกันภัยมีสิทธิเรียกเงินที่ใช้จ่ายแล้วคืนได้⁹⁵

⁹⁰ Law Commission Paper No 353, *Ibid*.

⁹¹ Law Commission Paper No 353, *Supra Note 18*

⁹² Law Commission Paper No 353, *Ibid*.

⁹³ The Insurance Act 2015, Section 12(1)(a)

⁹⁴ *Axa General Insurance Ltd v Gottlieb* [2005] Lloyd's Rep 369, Mance LJ at [23].

⁹⁵ The Insurance Act 2015, Section 12(1)(b)

(3) ผู้รับประกันภัยมีสิทธิที่บอกเลิกสัญญา

ในกรณีที่ผู้เอาประกันภัยได้ใช้สิทธิเรียกร้องโดยฉ้อฉล ผู้รับประกันภัยมีสิทธิที่จะยื่น Notice ต่อผู้เอาประกันภัย เพื่อแจ้งการบอกเลิกสัญญา โดยที่ผู้รับประกันภัยไม่ต้องคืนเบี้ยประกันที่ได้รับมาแล้ว⁹⁶ ทั้งนี้ จะถือว่าสัญญามีผลสิ้นสุดนับแต่เวลาที่มีการกระทำอันฉ้อฉล ดังนั้น ในกรณีที่ความสูญเสีย หรือความเสียหาย หรือสิทธิเรียกร้องของผู้เอาประกันภัยเกิดขึ้น⁹⁷ “ภายหลัง” จากที่มีการกระทำอันฉ้อฉลแล้ว ผู้รับประกันภัยจะไม่ต้องรับผิดชอบในกรณีดังกล่าว ในทางกลับกัน หากความสูญเสียหรือความเสียหาย หรือสิทธิเรียกร้องของผู้เอาประกันภัยเกิดขึ้น “ก่อน” ที่จะมีการกระทำอันฉ้อฉล ผู้รับประกันภัยก็ยังคงมีหน้าที่ต้องรับผิดชอบใช้เงินตามสัญญาประกันภัยสำหรับกรณีดังกล่าวอยู่ ในการนี้ จะเห็นได้ว่าในกรณีที่ผู้เอาประกันภัยได้ใช้สิทธิเรียกร้องโดยฉ้อฉล กฎหมายมิได้กำหนดให้สัญญาประกันภัยเลิกไปโดยทันทีโดยอัตโนมัติ แต่กฎหมายกำหนดให้เป็นสิทธิของผู้รับประกันภัยที่จะเลือกที่จะบอกเลิกสัญญาหรือไม่ เนื่องจากในบางกรณีผู้รับประกันภัยอาจชั่งน้ำหนักผลดีผลเสียแล้ว ผู้รับประกันภัยอาจเลือกที่จะไม่บอกเลิกสัญญาประกันภัยก็ได้ โดยเลือกที่จะใช้ความระมัดระวังมากยิ่งขึ้นในอนาคตในการจ่ายเงินตามสัญญาเมื่อผู้เอาประกันภัยได้ใช้สิทธิเรียกร้องแทน

ทั้งนี้ พระราชบัญญัติการประกันภัย ค.ศ. 2015 มิได้กำหนดความหมายของคำว่า “ฉ้อฉล” หรือความหมายของคำว่า “การใช้สิทธิเรียกร้องโดยฉ้อฉล” ไว้ โดยปล่อยให้เป็นเรื่องของจารีตประเพณี และการตีความของศาล⁹⁸

2.4.2 การประกันภัยแบบกลุ่ม (Group Insurance)

พระราชบัญญัติการประกันภัย ค.ศ.2015 ได้วางหลักว่า⁹⁹ ในกรณีที่ผู้เอาประกันภัยจำนวนหลายคนภายใต้กรรมธรรมหนึ่งฉบับ และมีผู้เอาประกันคนใดคนหนึ่งใช้สิทธิเรียกร้องโดยฉ้อฉล ผู้รับประกันภัยมีสิทธิที่จะอ้างสิทธิตาม มาตรา 12 แห่งพระราชบัญญัติการประกันภัย ค.ศ.2015 ตามที่ได้อธิบายมาข้างต้น ขึ้นต่อผู้เอาประกันภัยผู้ซึ่งใช้สิทธิเรียกร้องโดยฉ้อฉลเพียงผู้เดียวเท่านั้น ผู้เอาประกันภัยคนอื่นที่มีได้ทำการฉ้อฉลด้วยมิได้รับผลกระทบใดๆ

2.5 หลักสุจริต

ตามพระราชบัญญัติการประกันภัยทางทะเล ค.ศ. 1906¹⁰⁰ ได้วางหลักว่าสัญญาประกันภัยเป็น สัญญาบนพื้นฐานของหลักสุจริตอย่างยิ่ง หากคู่สัญญาฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งไม่ปฏิบัติตามพื้นฐานของหลักสุจริตอย่างยิ่ง คู่สัญญาอีกฝ่ายมีสิทธิที่จะบอกล้างสัญญาประกันภัยได้

แต่พระราชบัญญัติการประกันภัย ค.ศ. 2015 ได้เปลี่ยนแปลงหลักดังกล่าว กล่าวคือ ตามพระราชบัญญัติการประกันภัย ค.ศ. 2015 นั้น หลักสุจริตยังคงถือเป็นหัวใจสำคัญของสัญญาประกันภัยอยู่¹⁰¹ เพียงแต่คู่สัญญาฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งไม่อาจยกเหตุที่คู่สัญญาอีกฝ่ายไม่ปฏิบัติตามบนพื้นฐานของหลักสุจริตขึ้นอ้างเป็นเหตุบอกล้างสัญญาได้เสมอไป¹⁰² แต่ต้องพิจารณาถึงเงื่อนไขอื่นๆ ตามที่กฎหมายกำหนดด้วย เช่น กรณีที่

⁹⁶ The Insurance Act 2015, Section 12(1)(c)

⁹⁷ โดยปกติแล้ว สิทธิเรียกร้องของผู้เอาประกันภัยตามสัญญาประกันภัย จะเกิดขึ้นเมื่อความสูญเสียหรือความเสียหายที่คุ้มครองภายใต้กรรมธรรมเกิดขึ้น แต่ในบางกรณี ตัวอย่างเช่น กรณีสัญญาประกันภัยความรับผิดชอบทางวิชาชีพ กรณีดังกล่าวนี้สิทธิเรียกร้องของผู้เอาประกันภัยตามสัญญาประกันภัยจะเกิดขึ้นเมื่อมีการยื่น Notice แจ้งการใช้สิทธิเรียกร้อง

⁹⁸ Derry v Peek (1889) LR 14 App Cas 337.

⁹⁹ The Insurance Act 2015, Section 13

¹⁰⁰ Marine Insurance Act 1906, Section 17

¹⁰¹ The Insurance Act 2015, Section 14(3)

¹⁰² The Insurance Act 2015, Section 14(1)

ผู้เอาประกันภัยปฏิบัติหน้าที่ในการเปิดเผยข้อเท็จจริงอย่างยุติธรรม สิทธิในการได้รับการเยียวยาของผู้รับประกันภัยจะมีมากน้อยเพียงใด ถึงขั้นสามารถบอกล้างสัญญาได้หรือไม่ ต้องพิจารณาถึงข้อเท็จจริงที่ว่า การปฏิบัติหน้าที่ของผู้เอาประกันภัยเกิดขึ้นโดยเจตนาหรือโดยประมาท รวมทั้งการปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าวร้ายแรงมากน้อยเพียงใด

2.6 ข้อตกลงยกเว้นข้อกฎหมาย (Contracting out)

2.6.1 สัญญาประกันภัยสำหรับผู้บริโภค

ในสัญญาประกันภัยสำหรับผู้บริโภค คู่สัญญาไม่สามารถทำข้อตกลงซึ่งจะมีลักษณะทำให้ผู้เอาประกันภัยได้รับความคุ้มครองต่ำกว่าที่กำหนดในพระราชบัญญัติการประกันภัย ค.ศ. 2015 ได้ ดังนั้น หากมีข้อตกลงลักษณะเช่นว่านั้นในสัญญา ถือว่าข้อตกลงดังกล่าวไม่มีผลบังคับใช้ทางกฎหมาย¹⁰³

2.6.2 สัญญาประกันภัยสำหรับธุรกิจ

สัญญาประกันภัยสำหรับธุรกิจนั้น คู่สัญญาสามารถทำข้อตกลงซึ่งจะมีลักษณะทำให้ผู้เอาประกันภัยได้รับความคุ้มครองต่ำกว่าที่กำหนดในพระราชบัญญัติการประกันภัย ค.ศ. 2015 ได้ กล่าวคือ ผู้เอาประกันภัยและผู้รับประกันภัยสามารถตกลงกันให้ยกเว้นไม่นำส่วนใดส่วนหนึ่งของพระราชบัญญัติการประกันภัย ค.ศ. 2015 มาใช้บังคับกับสัญญาประกันภัยได้ แม้ว่าการตกลงยกเว้นดังกล่าวจะทำให้ผู้เอาประกันภัยอยู่ในฐานะที่เสียเปรียบก็ตาม เว้นก็แต่ข้อตกลงเรื่อง “Basic of Contract” ที่ถูกกำหนดไว้ในมาตรา 9 แห่งพระราชบัญญัติการประกันภัย ค.ศ. 2015 ที่ห้ามตกลงยกเว้น กล่าวคือ ข้อตกลงใดที่กำหนดในลักษณะว่าไม่ให้ นำ มาตรา 9 แห่งพระราชบัญญัติการประกันภัย ค.ศ. 2015 มาใช้บังคับกับสัญญาประกันภัย ข้อตกลงดังกล่าวถือว่าไม่มีผลบังคับใช้ทางกฎหมาย¹⁰⁴

อย่างไรก็ตาม แม้คู่สัญญาในสัญญาประกันภัยสำหรับธุรกิจจะสามารถตกลงกันยกเว้นข้อกฎหมายที่บัญญัติในพระราชบัญญัติการประกันภัย ค.ศ. 2015 ได้ (เว้นแต่ มาตรา 9) แต่ทั้งนี้ กฎหมายก็ได้บัญญัติว่า ต้องมีการปฏิบัติตามเงื่อนไขดังต่อไปนี้ก่อน

(1) ผู้รับประกันภัยต้องกระทำการที่เพียงพอที่จะทำให้ผู้เอาประกันภัยหรือตัวแทนของผู้เอาประกันภัย (เช่น Insurance Broker) รับทราบถึงข้อตกลงยกเว้นข้อกฎหมายซึ่งจะทำให้ผู้เอาประกันภัยเสียเปรียบดังกล่าว และผู้รับประกันภัยต้องกระทำการตามข้างต้น ให้เสร็จสิ้นก่อนที่สัญญาประกันภัยจะเกิดขึ้น¹⁰⁵ ส่วนการกระทำอย่างไรจึงจะถือว่าการกระทำที่เพียงพอ นั้น กฎหมายกำหนดให้ต้องพิจารณาจากลักษณะของผู้เอาประกันภัยเป็นรายกรณีไป รวมถึงปัจจัยแวดล้อมของการทำธุรกรรมประเภทนั้นๆ ประกอบ¹⁰⁶

ในกรณีที่ผู้รับประกันภัยไม่ปฏิบัติหน้าที่ของตนตามข้างต้น กล่าวคือ ผู้รับประกันภัยไม่กระทำการที่เพียงพอที่จะทำให้ผู้เอาประกันภัยหรือตัวแทนของผู้เอาประกันภัยรับทราบถึงข้อตกลงยกเว้นข้อกฎหมายที่จะทำให้ผู้เอาประกันภัยเสียเปรียบ แต่หากข้อเท็จจริงปรากฏว่าผู้เอาประกันภัยหรือตัวแทนของผู้เอาประกันภัยรู้ถึงข้อตกลงที่เสียเปรียบดังกล่าวแล้ว โดยรู้ก่อนที่สัญญาประกันภัยจะเกิดขึ้น ดังนี้ ผู้เอาประกันภัยไม่สามารถยกการไม่ปฏิบัติหน้าที่ของผู้รับประกันภัยขึ้นอ้างได้ ข้อตกลงยกเว้นข้อกฎหมายดังกล่าวถือว่าไม่มีผลบังคับใช้¹⁰⁷

¹⁰³ The Insurance Act 2015, Section 15

¹⁰⁴ The Insurance Act 2015, Section 16

¹⁰⁵ The Insurance Act 2015, Section 17(1)

¹⁰⁶ The Insurance Act 2015, Section 17(4)

¹⁰⁷ The Insurance Act 2015, Section 17(5)

(2) ข้อตกลงยกเว้นข้อกฎหมายต้องมีลักษณะชัดเจนถึงผลทางกฎหมายที่จะก่อให้เกิดขึ้น¹⁰⁸ กล่าวคือ จะกำหนดเพียงในลักษณะที่ว่า ไม่นำมาตรา..... แห่งพระราชบัญญัติการประกันภัย ค.ศ. 2015 มาใช้บังคับเพียงเท่านั้นได้ ต้องกำหนดรายละเอียดลงไปด้วยว่าการไม่นำมาตราดังกล่าวมาใช้บังคับ จะก่อให้เกิดผลทางกฎหมายประการใด

ตารางเปรียบเทียบระหว่างพระราชบัญญัติการประกันภัยทางทะเล ค.ศ.1906 และพระราชบัญญัติการประกันภัย ค.ศ.2015

1 หน้าที่ในการเปิดเผยข้อเท็จจริงของผู้เอาประกันภัย

พระราชบัญญัติการประกันภัยทางทะเล ค.ศ. 1906	พระราชบัญญัติการประกันภัย ค.ศ. 2015
❖ มาตรา 18 – มาตรา 20 ● ผู้เอาประกันภัยมีหน้าที่ในการเปิดเผยข้อเท็จจริงอันเป็นสาระสำคัญและไม่แสดงข้อความอันเป็นเท็จ ● ผู้รับประกันภัยไม่มีหน้าที่ต้องสอบถามข้อมูลจากผู้เอาประกันภัย	❖ มาตรา 2 – มาตรา 7 ● สาระสำคัญอยู่ที่การเพิ่มหน้าที่ให้กับทั้งฝ่ายผู้เอาประกันภัยและผู้รับประกันภัย ❖ ถือว่าผู้เอาประกันภัยได้ปฏิบัติหน้าที่ในการเปิดเผยข้อเท็จจริงอย่างยุติธรรมแล้ว เมื่อ ● ผู้เอาประกันภัยได้เปิดเผยข้อเท็จจริงที่เป็นสาระสำคัญที่ตน “รู้” หรือ “ควรจะรู้” - มีการกำหนดรายละเอียดเพิ่มเติมในกรณีข้อเท็จจริงที่ถือว่าผู้เอาประกันภัย “รู้” และ “ควรรู้” - ข้อเท็จจริงที่ถือว่าผู้เอาประกันภัย “ควรรู้” คือ ข้อเท็จจริงที่ตามสมควรแล้วจะได้รับการเปิดเผยหากผู้เอาประกันภัยได้ “แสวงหาข้อเท็จจริงตามสมควร” กำหนด “หน้าที่ในการแสวงหาข้อเท็จจริงตามสมควร” ให้แก่ผู้เอาประกันภัย ● ผู้เอาประกันภัยเปิดเผยข้อเท็จจริงที่เพียงพอแล้วที่จะทำให้ผู้รับประกันภัยสังเกตเห็นได้ว่าตนต้องสอบถามข้อมูลเพิ่มเติม - เพิ่มหน้าที่ของผู้รับประกันภัยคือ “หน้าที่ในการต้องสอบถามข้อมูลเพิ่มเติม” ❖ ข้อเท็จจริงที่ผู้เอาประกันภัยเปิดเผยต่อผู้รับประกันภัย ต้องเป็นข้อเท็จจริงที่ชัดเจนตามสมควรและผู้รับประกันภัยสามารถเข้าถึงข้อเท็จจริงนั้นได้

¹⁰⁸ The Insurance Act 2015, Section 17(3)

2 วิธีการแก้ไขเยียวยาสำหรับการปฏิบัติผิดหน้าที่ในการเปิดเผยข้อเท็จจริงของผู้เอาประกันภัย

พระราชบัญญัติการประกันภัยทางทะเล ค.ศ. 1906	พระราชบัญญัติการประกันภัย ค.ศ. 2015
❖ มาตรา 18 และมาตรา 20 • หน้าที่ในการเปิดเผยข้อเท็จจริงอยู่บนพื้นฐานของหลักความสุจริตอย่างยิ่ง • หากผู้เอาประกันภัยปฏิบัติผิดหน้าที่ในการเปิดเผยข้อเท็จจริง ผู้รับประกันภัยสามารถบอกกล่าวสัญญาได้ทันที	❖ มาตรา 8 • ยังคงหลักการเดิมที่ว่า หน้าที่ในการเปิดเผยข้อเท็จจริงอยู่บนพื้นฐานของหลักความสุจริต • แต่ได้แก้ไขเพิ่มเติมผลของการปฏิบัติผิดหน้าที่ดังกล่าวให้มีความหลากหลายมากขึ้น - การจะพิจารณาว่าผู้รับประกันภัยจะมีสิทธิบอกกล่าวสัญญาประกันภัยหรือไม่ นั้น ต้องพิจารณาด้วยการปฏิบัติผิดหน้าที่ในการเปิดเผยข้อเท็จจริงอย่างยุติธรรมของผู้เอาประกันภัยดังกล่าวเกิดขึ้นโดยเจตนา หรือโดยประมาท และการปฏิบัติผิดหน้าที่ดังกล่าวร้ายแรงมากน้อยเพียงใด

3 คำรับรอง

พระราชบัญญัติการประกันภัยทางทะเล ค.ศ. 1906	พระราชบัญญัติการประกันภัย ค.ศ. 2015
❖ ข้อตกลงเรื่อง “Basic of Contract” • มาตรา 35(2) ได้วางหลักไว้แล้วว่า ในการประกันภัยทางทะเล คำรับรองโดยชัดแจ้งต้องระบุไว้ในกรมธรรม์หรือในเอกสารอื่นซึ่งกรมธรรม์ได้ระบุอ้างอิงไว้ • แต่สำหรับการประกันภัยชนิดอื่นที่มีใช้การประกันภัยทางทะเล ผู้รับประกันภัยสามารถระบุข้อตกลงเรื่อง “Basic of Contract” ได้ ซึ่งผลทางกฎหมาย คือ ทำให้ข้อเท็จจริงใดๆ ที่ผู้เอาประกันภัยให้แก่ผู้รับประกันภัย ก่อนที่สัญญาประกันภัยจะเกิด กลายเป็น “คำรับรอง” ❖ ผลของการฝ่าฝืนคำรับรอง • มาตรา 33 (3) และ 34 (2) • หากมีการฝ่าฝืนคำรับรอง ผู้รับประกันภัยสามารถปฏิเสธความรับผิดชอบที่เกิดขึ้นภายหลังจากการฝ่าฝืนคำรับรองได้ แม้ว่าต่อมาผู้เอาประกันภัยจะได้ทำการแก้ไขการฝ่าฝืนคำรับรองนั้นแล้วก็ตาม	❖ ข้อตกลงเรื่อง “Basic of Contract” • มาตรา 9 • ข้อตกลงเรื่อง “Basic of Contract” ไม่มีผลบังคับใช้ทางกฎหมาย หากผู้รับประกันภัยต้องการให้ข้อเท็จจริงใดมีผลเป็นคำรับรอง ต้องมีการตกลงกันชัดแจ้งในกรมธรรม์ • คู่สัญญาไม่สามารถตกลงกันยกเว้นมาตรา 9 ได้ ❖ ผลของการฝ่าฝืนคำรับรอง • มาตรา 10 • ผู้รับประกันภัยไม่หลุดพ้นจากความรับผิดชอบ แต่ถือว่าความรับผิดชอบจะยังคงชั่วคราว จนกว่าผู้เอาประกันภัยจะแก้ไขให้ถูกต้องตามคำรับรอง ❖ การฝ่าฝืนคำรับรองหรือเงื่อนไขอื่นๆ • มาตรา 11 • ผู้เอาประกันภัยฝ่าฝืนคำรับรองหรือไม่

❖ การฝ่าฝืนคำรับรองหรือเงื่อนไขอื่นๆ • มาตรา 33 (3) และมาตรา 34 (2) • คำรับรองต้องได้รับการปฏิบัติตามโดยเคร่งครัด ไม่ว่าคำรับรองนั้นจะเป็นสาระสำคัญที่มีผลต่อการเพิ่มขึ้นหรือลดลงของความเสียหายหรือไม่ก็ตาม โดยหากมีการฝ่าฝืนคำรับรอง ผู้รับประกันภัยสามารถปฏิเสธความรับผิดชอบที่เกิดขึ้นภายหลังจากการฝ่าฝืนคำรับรองได้ แม้ว่าการฝ่าฝืนคำรับรองดังกล่าว จะไม่ได้ส่งผลให้ความเสี่ยงในการเกิดความเสียหายที่เกิดขึ้นจริงนั้นเพิ่มขึ้นแต่อย่างใด	ปฏิบัติตามเงื่อนไขอื่นๆ ซึ่งมีลักษณะกำหนดขึ้นเพื่อลดความเสี่ยงของการเกิดความสูญเสียหรือความเสียหายที่มีลักษณะเป็นการเฉพาะ (ประเภท, สถานที่, เวลา) • หากการฝ่าฝืนคำรับรองหรือไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขอื่นๆ ดังกล่าว ไม่ได้เป็นสาเหตุให้ความเสี่ยงในการเกิดความสูญเสียหรือความเสียหายนั้นๆ เพิ่มขึ้น ผู้รับประกันภัยไม่อาจอ้างการฝ่าฝืนดังกล่าวขึ้นเพื่อปฏิเสธความรับผิดชอบได้
--	--

4 การใช้สิทธิเรียกร้องโดยฉ้อฉล

พระราชบัญญัติการประกันภัยทางทะเล ค.ศ. 1906	พระราชบัญญัติการประกันภัย ค.ศ. 2015
❖ พระราชบัญญัติการประกันภัยทางทะเล ค.ศ. 1906 ไม่มีบทบัญญัติกฎหมายเฉพาะในเรื่องดังกล่าว ❖ ใช้หลักกฎหมายจารีตประเพณีซึ่งปรากฏอยู่ในคำพิพากษา • ถือว่าผู้ใช้สิทธิเรียกร้องโดยฉ้อฉลได้สละสิทธิที่จะได้รับการชำระหนี้ตามสิทธิเรียกร้องดังกล่าว ❖ การที่ผู้เอาประกันภัยใช้สิทธิเรียกร้องโดยฉ้อฉล ถือเป็นการกระทำที่ไม่สุจริต • ตามมาตรา 17 แห่งพระราชบัญญัติการประกันภัยทางทะเล ค.ศ. 1906 ได้วางหลักว่า ผู้รับประกันภัยมีสิทธิบอกล้างสัญญาประกันได้ ซึ่งโดยทางทฤษฎีแล้ว เมื่อมีการบอกล้างสัญญาคู่สัญญาย่อมต้องกลับคืนสู่ฐานะเดิม ดังนั้น ผู้รับประกันภัยจึงต้องคืนเบี้ยประกันที่ตนได้รับไว้ให้แก่ผู้เอาประกันภัย	❖ ในกรณีที่ผู้เอาประกันภัยได้ใช้สิทธิเรียกร้องโดยฉ้อฉล • มาตรา 12 • ผู้รับประกันภัยมีสิทธิที่จะทำการดังต่อไปนี้ - ปฏิเสธไม่ชดใช้เงินสำหรับการเรียกร้องที่ฉ้อฉลดังกล่าว - เรียกเงินที่ใช้ไปแล้วคืนได้ - บอกเลิกสัญญาโดยที่ผู้รับประกันภัยไม่ต้องคืนเบี้ยประกัน และถือว่าสัญญาลิ้นสุดนับแต่เวลาที่มีการกระทำอันฉ้อฉล • หากสิทธิเรียกร้องของผู้เอาประกันภัยเกิดขึ้น “ก่อน” ที่จะมีการกระทำอันฉ้อฉล ผู้รับประกันภัยมีความรับผิดชอบในกรณีดังกล่าว ❖ กรณีการประกันภัยแบบกลุ่ม • มาตรา 13 • ผู้รับประกันภัยอ้างสิทธิตาม มาตรา 12 ขึ้นต่อผู้ได้แต่เฉพาะกับผู้เอาประกันภัยผู้ซึ่งใช้สิทธิเรียกร้องโดยฉ้อฉลเท่านั้น

5 หลักสุจริต

พระราชบัญญัติการประกันภัยทางทะเล ค.ศ. 1906	พระราชบัญญัติการประกันภัย ค.ศ. 2015
❖ มาตรา 17 สัญญาประกันภัยอยู่บนพื้นฐานของหลักสุจริตอย่างยิ่ง หากคู่สัญญาฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งไม่ปฏิบัติตามพื้นฐานของหลักสุจริตอย่างยิ่ง คู่สัญญาอีกฝ่ายมีสิทธิที่จะบอกล้างสัญญาประกันภัยได้	❖ มาตรา 14 - หลักสุจริตยังคงเป็นหลักสำคัญของสัญญา - เพียงแต่คู่สัญญาฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งไม่อาจยกเหตุที่คู่สัญญาอีกฝ่ายไม่ปฏิบัติตามบนพื้นฐานของหลักสุจริต ขึ้นอ้างเป็นเหตุบอกล้างสัญญาได้เสมอไป แต่ต้องพิจารณาถึงเงื่อนไขอื่นๆ ตามที่กฎหมายกำหนดด้วย

6 ข้อตกลงยกเว้นข้อกฎหมาย

พระราชบัญญัติการประกันภัยทางทะเล ค.ศ. 1906	พระราชบัญญัติการประกันภัย ค.ศ. 2015
N/A	❖ มาตรา 15 – มาตรา 18 ❖ สัญญาประกันภัยสำหรับผู้บริโภค - ห้ามไม่ให้คู่สัญญาทำข้อตกลงซึ่งมีลักษณะทำให้ผู้เอาประกันภัยได้รับความคุ้มครองต่ำกว่าที่ได้กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติการประกันภัย ค.ศ. 2015 ❖ สัญญาประกันภัยสำหรับธุรกิจ - คู่สัญญาสามารถทำข้อตกลงซึ่งจะมีลักษณะทำให้ผู้เอาประกันภัยได้รับความคุ้มครองต่ำกว่าที่ได้กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติการประกันภัย ค.ศ. 2015 ได้ กล่าวคือ คู่สัญญาสามารถตกลงกันยกเว้นข้อกฎหมายได้ (เว้นแต่มาตรา 9 ที่ห้ามตกลงยกเว้น) - แต่ต้องมีการปฏิบัติตามเงื่อนไขดังนี้ก่อน - ผู้รับประกันภัยต้องมีการกระทำการที่เพียงพอ ที่จะทำให้ผู้เอาประกันภัยหรือตัวแทนของผู้เอาประกันภัยทราบถึงข้อตกลงยกเว้นข้อกฎหมาย ซึ่งจะให้ผู้เอาประกันภัยเสียเปรียบ ก่อนที่สัญญาประกันภัยจะเกิดขึ้น - ข้อตกลงยกเว้นข้อกฎหมายต้องมีลักษณะชัดเจนถึงผลทางกฎหมายที่จะเกิดขึ้นหากไม่นำข้อกฎหมายดังกล่าวมาบังคับใช้

พระราชบัญญัติการประกันภัย ค.ศ. 2015 (The Insurance Act 2015) ส่งผลกระทบต่อหลักกฎหมายประกันภัยที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติการประกันภัยทางทะเล ค.ศ. 1906 ตามที่ได้อธิบายมาแล้ว ในช่วงต้นแต่ทั้งนี้เนื่องจากกฎหมายฉบับดังกล่าวจะมีผลใช้บังคับในวันที่ 12 สิงหาคม ค.ศ. 2016 ดังนั้นจึงยังไม่ปรากฏแนวปฏิบัติของผู้เอาประกันภัยหรือผู้รับประกันภัยที่ชัดเจน รวมถึงยังไม่มีคำพิพากษาของศาลที่จะสะท้อนให้เห็นถึงผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว ตัวอย่างเช่น

ในเรื่องหน้าที่ในการเปิดเผยข้อเท็จจริงอย่างยุติธรรม ที่มีการกำหนดหน้าที่เพิ่มเติมให้แกทั้งผู้เอาประกันภัย (หน้าที่ในการแสวงหาข้อเท็จจริงตามสมควร) และผู้รับประกันภัย (หน้าที่ในการต้องสอบถามข้อมูลเพิ่มเติม) นั้น หลักดังกล่าวส่งผลให้ทั้งผู้เอาประกันภัยและผู้รับประกันภัยต้องปรับเปลี่ยนนโยบายในการทำประกันภัยของตนเอง กล่าวคือ ทั้งผู้เอาประกันภัยและผู้รับประกันภัยต่างต้องเข้ามามีส่วนร่วมในการแสวงหาข้อเท็จจริงที่เกี่ยวข้องรวมถึงในการกำหนดรายละเอียดในกรมธรรม์มากขึ้นกว่าเดิม ซึ่งหน้าที่ที่เพิ่มขึ้นเหล่านี้ ในทางปฏิบัติแล้วจะตกอยู่กับนายหน้าประกันภัย (Insurance Broker) และผู้พิจารณารับประกันภัย (Underwriter) อีกทั้งอาจต้องมีการกำหนดแนวนโยบายว่าการแสวงหาข้อเท็จจริงของผู้เอาประกันภัย หรือการสอบถามข้อมูลเพิ่มเติมของผู้รับประกันภัยนั้น ต้องทำในลักษณะอย่างไรและมากน้อยเพียงไร นอกจากนี้ หลักดังกล่าว เป็นการกำหนดกรอบหน้าที่อย่างกว้างๆ จึงย่อมก่อให้เกิดคำถามตามมาว่า กรณีใดจึงจะถือว่าผู้เอาประกันภัยได้ทำหน้าที่ของตนในการแสวงหาข้อเท็จจริงตามสมควรแล้ว และกรณีใดจึงจะถือว่าผู้เอาประกันภัยได้เปิดเผยข้อเท็จจริงที่เพียงพอแล้วที่จะทำให้ผู้รับประกันภัยสังเกตเห็นได้ว่าตนต้องสอบถามข้อมูลเพิ่มเติม รวมถึงกรณีใดที่ถือว่าผู้รับประกันภัยได้ปฏิบัติหน้าที่ของตนในการสอบถามข้อมูลเพิ่มเติมอย่างเพียงพอแล้ว ซึ่งคำตอบสำหรับคำถามดังกล่าวคงต้องรอดูแนวคำพิพากษาของศาลต่อไป

ในเรื่องการเปลี่ยนแปลงผลของปฏิบัติผิดหน้าที่ในการเปิดเผยข้อเท็จจริงอย่างยุติธรรมนั้น การแก้ไขดังกล่าวสร้างความเป็นธรรมให้แก่ผู้เอาประกันภัยมากขึ้น แต่ในขณะเดียวกันก็เป็นการสร้างความซับซ้อนให้แก่กระบวนการพิสูจน์พยานหลักฐาน เช่น ผู้รับประกันภัยจะพิสูจน์อย่างไรว่าเบี้ยประกันที่ตนจะเรียกสูงขึ้น จะเรียกสูงขึ้นเป็นจำนวนเท่าใด หรือเงื่อนไขที่แตกต่างออกไป คือเงื่อนไขใด เป็นต้น

ในเรื่องของการเปลี่ยนแปลงผลของการฝ่าฝืนคำรับรองนั้น เนื่องจากเป็นหลักใหม่ จึงต้องรอดูแนวคำพิพากษาของศาลต่อไปว่า ศาลจะวางหลักว่าอย่างไรจึงจะถือว่าการฝ่าฝืนคำรับรองได้รับการแก้ไขแล้ว และนับแต่เวลาใดที่จะถือว่าความรับผิดชอบของผู้รับประกันภัยพ้นจากสภาพหยุดชะงักลงชั่วคราวและกลับมา มีผลสมบูรณ์

ในเรื่องการฝ่าฝืนคำรับรองหรือเงื่อนไขอื่นๆ ที่ไม่ได้ส่งผลให้ความเสี่ยงในการเกิดความสูญหาย หรือเสียหายที่เกิดขึ้นจริงนั้นเพิ่มขึ้น หลักการดังกล่าวเป็นการนำเสนอหลักความสัมพันธ์ระหว่างเหตุและผลให้เข้ามามีบทบาทในหลักกฎหมายเรื่องการประกัน ซึ่งแต่เดิมไม่เคยมีการนำหลักการนี้มาใช้กับเรื่องการประกันมาก่อน จึงต้องรอดูแนวคำพิพากษาของศาลต่อไปว่าจะวางหลักในเรื่องดังกล่าวอย่างไร

กล่าวโดยสรุป คือ พระราชบัญญัติการประกันภัย ค.ศ. 2015 ได้เปลี่ยนแปลงหลักกฎหมายเรื่องการประกันภัยในหลายเรื่องด้วยกัน ซึ่งเป็นการเปลี่ยนแปลงที่มีความสำคัญอย่างมาก ดังนั้น สำหรับประเทศไทย จึงเห็นสมควรที่ประเทศไทยจะต้องศึกษาในหลักกฎหมายที่เปลี่ยนแปลงดังกล่าวเพื่อนำมาพัฒนาและปรับปรุงร่างพระราชบัญญัติการประกันภัยทางทะเล พ.ศ. ... แต่ทั้งนี้ ควรจะรอให้กฎหมายฉบับดังกล่าวมีผลใช้บังคับก่อนในระยะเวลาหนึ่ง เพื่อที่จะพิจารณาถึงผลกระทบในทางปฏิบัติในวงการตลาดประกันและแนวทางการพิจารณาตัดสินของศาล เพื่อที่จะได้มีข้อมูลที่ชัดเจนและครบถ้วนสำหรับประกอบการพิจารณาในการปรับปรุงร่างพระราชบัญญัติการประกันภัยทางทะเล พ.ศ. ... ต่อไป

บรรณานุกรม

เอกสารอิเล็กทรอนิกส์

- Harry Wright. “The Insurance Act 2015 a practical guide to changes in UK Insurance Law, prepared for members of the Lloyd’s Market Association and the International Underwriting Association”, http://www.7kbw.co.uk/media/uploaded_files/Guide_to_the_Insurance_Act.pdf, 24 ธันวาคม 2558
- Law Commission Paper No 353. “Insurance Contract Law: Business Disclosure; Warranties; Insurers’ Remedies for Fraudulent”, www.scotlawcom.gov.uk, 24 ธันวาคม 2558
- Parliamentary. “Insurance Bill [HL] Explanatory Notes”, <http://www.publications.parliament.uk>, 24 ธันวาคม 2558
- “Insurance Act 2015”. <http://www.legislation.gov.uk>, 24 ธันวาคม 2558
- “Marine Insurance Act 1906”. <http://www.legislation.gov.uk>, 24 ธันวาคม 2558